

Digital Identity Agency Magyarország Kft.

www.digitalidentity.hu

A Hipersuli Program szakmai monitoringja - első riport

A Digital Identity Agency Magyarország Kft. elemzése a
Telenor Magyarország Zrt. részére

2016. január

Ébner-Csókay Aliz
ügyvezető

Tartalomjegyzék

Vezetői összefoglaló	3
A Hipersuli program bemutatása	4
A Hipersuli program előzményei	4
A Hipersuli programban részt vevő iskolák	4
A Hipersuli programban felhasznált tananyagok	4
Pedagógusképzés	5
A programhoz kapcsolódó tudományos kutatás.....	6
Diákok által kitöltött kérdőívek elemzése	9
Szülők által kitöltött kérdőívek elemzése.....	13
Pedagógusok által kitöltött kérdőívek elemzése.....	16
Pszichológiai teszt eredményei	18
Résztevők.....	18
Részeredmények - Eötvös József Általános Iskola, Ercsi	18
Részeredmények - Szent Imre Katolikus Általános Iskola, Zombó	20
Részeredmények - Bálint Márton Általános Iskola és Középiskola, Törökbálint.....	22
Összefüggések, kiegészítő vizsgálatok.....	23
Fókuszcsoportos kutatások vázlatos átirata.....	25
Ercsi, Eötvös József Általános Iskola.....	25
Hódmezővásárhely, Németh László Gimnázium, Általános Iskola	31
Törökbálint, Bálint Márton Általános Iskola és Középiskola	37
Mellékletek.....	42
Diákokkal folytatott fókuszcsoport vezérfonala.....	42
Szülőkkel folytatott fókuszcsoport vezérfonala	43
Tanárokkal folytatott fókuszcsoport vezérfonala.....	44
Diákok kérdőíve	44
Szülők kérdőíve.....	48
Tanárok kérdőíve.....	52

Vezetői összefoglaló

- ▶ A Hipersuli programot 2015 tavaszán a Telenor Magyarország Zrt. indította útjára, országsszerte 5 iskolában, összesen 15 osztályban. A projekt célja, hogy innovatív módokon segítse a diákokat a tanulásban, a pedagógusokat pedig az oktatásban, biztosítva az ehhez szükséges támogatást az információs technológia segítségével.
- ▶ A Hipersuli program eredményeit és sikerességét méri az az átfogó több lépcsős és kevert módszertant alkalmazó kutatás, amelyet 2015 tavaszán kezdtünk meg, és amely a program végéig, 2016 nyaráig tart. Az eredményeket két nagy riportban mutatjuk be, melyek közül jelen riport az első, és amelynek témája a kiindulási állapot feltárása.
- ▶ A kutatás három módszertani eszközzel operál: fókuszcsoporthoz, önkitöltős kérdőív, és pszichológiai teszt. A kutatás célcsoportjai: diákok, szülők és pedagógusok, a kutatásban részvétel pedig önkéntes volt.
- ▶ A kutatás első fázisa, jelen riport tárgya, hogy a résztvevők milyen digitális háttérrel rendelkeznek, mennyire mozognak magabiztosan az online eszközök világában, valamint milyen elvárásokat fogalmaztak meg a programmal kapcsolatban előzetesen (illetve milyen kezdeti tapasztalataik vannak), továbbá milyen félelmek, aggályok voltak bennük. A tablethasználat oktatásban való használatával kapcsolatos attitűdöket a fókuszcsoporthoz tartozó kutatás mérte fel, majd ezt követően a kérdőíves kutatással árnyaltuk, differenciáltuk az eredményeket. A pszichológiai háttérkutatás a diákok képességeit mérte fel, ami a program végén az összehasonlító kutatás megvalósítását teszi lehetővé.
- ▶ Összességében elmondható, hogy a program összes résztvevőjében voltak aggodalmak és félelmek induláskor, de ez az innovatív kísérlet főként a pedagógusok számára jelentett kihívást. Számos nehézséget kellett leküzdeniük, a technikai akadályoktól kezdve, a tananyagok beszerzésén át, az eszköz flottáinak alkalmazásának elsajátításáig. Kétségkívül nekik jelentette és jelenti a program a legtöbb plusz munkát, és energia-befektetést, így az ő támogatásukban van a projekt sikerének kulcsa.
- ▶ A szülők többnyire bizakodva álltak a programhoz, azzal a reménnyel, hogy gyermekük jobb eséllyel indul az életben, ha korán elsajátítja az infokommunikációs eszközök „okos” használatát, és az ilyen jellegű készségei fejlődnek a program hatására. Mindemellett természetesen az újdonságoktól való félelem is megmutatkozott, tartva attól, hogy többek között a kézzel írás készsége, és a gyermek látása romolhat, sőt előfordulhat, hogy függősége alakul ki a megnövekedett internethasználat miatt.
- ▶ A diákok többsége már nagyon várta, hogy elkezdődjön a tabletes oktatás, és nagy részük büszke arra, hogy részese a programnak. A gyerekekben kevesebb volt a félelem és az aggály, viszont annál több az elvárás a Hipersulival kapcsolatban: játékos tanulásra, izgalmas tanórákra, és a kiválasztottak érzésére számítottak a program indulásakor.
- ▶ A kutatás első fázisának számos tanulsága van, mind a következő fázis módszertani lebonyolítására (pl. kérdőívek korcsoport szerinti differenciálása, lekérdezés módja, stb.), mind a záró tapasztalatok elemzésére, és a változások irányának és mértékének bemutatására vonatkozóan, mely a kutatás végcélja. A további részletek az alábbi kutatási dokumentumban érhetők el, a második vizsgálati szakasz pedig előkészület alatt áll.

A Hipersuli program bemutatása

A Hipersuli programot 2015 tavaszán a Telenor Magyarország Zrt. indította útjára, országszerte 5 iskolában, összesen 15 osztályban. A Hipersuli egy innovatív oktatási programot jelent, melynek keretében a bevont iskolák diákjai a Telenor által biztosított tabletek segítségével, az internet és az informatika adta lehetőségekkel, egy újfajta oktatásban részesülnek. Az iskolák és a pedagógusok számára az internet-hozzáférést, a biztonságos internet tananyagot és képzéseket, és a szakmai támogatást szintén a Telenor biztosítja. A projekt 2016 nyaráig, tehát bő egy tanéven át tart.

A projekt célja, hogy innovatív módokon segítse a diákokat a tanulásban, a pedagógusokat pedig az oktatásban, biztosítva az ehhez szükséges támogatást az információs technológia segítségével.

A Hipersuli program előzményei

A Hipersuli programot megalapozó pilot projekt (Okosuli) 2013 szeptemberében indult Budapesten az Áldás utcai Általános Iskolában, a 4. osztályban. A diákok a teljes tanéven keresztül használták három tanóra keretében az eszközöket. A pilot projekt tapasztalatainak és tanulságainak a birtokában kezdte meg a Telenor a Hipersuli Oktatási Programot.

A Hipersuli programban részt vevő iskolák

A programban 5 iskola vesz részt:

- az ercsi Eötvös József Általános Iskola,
- a hódmezővásárhelyi Németh László Gimnázium és Általános Iskola,
- a törökbálinti Bálint Márton Általános Iskola és Középiskola,
- a zombói Szent Imre Katolikus Általános Iskola,
- a budapesti Áldás utcai Általános Iskola.

A Hipersuli program résztvevői az induláskor, 2015. év tavaszán, első és második osztályosok, negyedikesek, ötödikesek, hatodikosok és kilencedik évfolyamos tanulók voltak. A 2015/2016-os tanévben ők egy osztállyal feljebb lépve folytatják a részvételüket a programban, így a kutatás különböző fázisaiban ennek megfelelően utalunk rájuk.

A tableteket a következő órákon használják az osztályok:

- Zombó: magyar nyelv és irodalom, matematika, természetismeret, történelem, angol és informatika.
- Törökbálint: magyar nyelv és irodalom, történelem, matematika, kémia, fizika, földrajz, vizuális kultúra, angol, francia, német, informatika
- Hódmezővásárhely: magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret, természetismeret
- Ercsi: matematika, magyar nyelv és irodalom, környezetismeret, angol
- Budapest: magyar nyelv és irodalom, matematika

A Hipersuli programban felhasznált tananyagok

Bizonyos tantárgyakhoz az Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet készített digitális formátumú kísérleti tankönyveket, munkafüzeteket és egyéb oktatási segédleteket, amelyeket a tanárok fel tudnak használni. 2015 őszén került bemutatásra az NKP, a Nemzeti Köznevelési Portál, ahol mind a tanárok, a szülők, mind pedig a diákok számára lehetőség van a digitális tananyagokhoz való

hozzáféréshez. A portál interaktív, és minden korosztály számára érdekes lehet. Az iskolai koordinátorok tájékoztatása szerint a tanárok is használják, bár mivel a rendszer relatíve új, nyilvánvalóan küzd gyermekbetegségekkel, de idővel biztosan teljes értékű forrássá válik majd.

Pedagógusképzés

A Hipersuli sikerének egyik záloga, hogy a részt vevő pedagógusok nyitottak, érdeklődők, rátermettek és elhivatottak legyenek a program célkitűzései mellett. Ők indítják el a gyermekeket az infokommunikációs eszközök tanulás céljából való használatának megismerésében, és egy éven keresztül kísérik őket ezen az úton. Egy év elegendő arra, hogy az új módszerek megszokottá, bevetté váljanak, így különösen nagy jelentőséggel bír, hogy megfelelően tájékozottak és képzettek legyenek a pedagógusok. Ennek érdekében a Telenor minden részt vevő tanár számára szakértők bevonásával több képzést biztosít a program ideje alatt.

A pedagógusképzés a következő témakörökből áll:

1. témakör: bevezetés

- Változó világ, változó iskola, változó módszerek
- 21. századi tanulásszervezés (21CLD)
- OneNote, a sokoldalú program
- Játékosítás, kifordított osztályterem, kiterjesztett osztályterem: új módszerek a tanítás szolgálatában
- Tanári közösségek (MS Educator Network, TanárBlog, Innovatív Pedagógus Program)
- Ötletparádé, alkalmazások és ötletek, amelyek már másnap bevihetők az órára

2. témakör: eszközhasználat

- A tablet paramétereinek és perifériáinak bemutatása, a rendszer működési elvének tisztázása, lehetőségek átbeszélése
- Windows 8 alapfunkciók, szoftverfunkciók felelevenítése, tantárgyakra specializált példák, tartalmak készítése
- Biztonságos net tartalmak bemutatása, felhasználási lehetőségek
- Egyéb oktatási szoftverek integrálása a tabletes tanórákba

3. témakör:

- Személyiségfejlődés és internethasználat
- Felelős internethasználat

4. témakör:

- Állami digitális tananyagok használata

5. témakör

- Windows 10 és Office 365 használata

A programhoz kapcsolódó tudományos kutatás

Módszertani tudnivalók

A Hipersuli Program hatásmonitoringját három módszertani eszköz segítségével végezzük:

- fókuszcsoportos kutatás a program kezdetekor és lezárásakor,
- kérdőíves felmérés a program kezdetekor és lezárásakor, valamint
- pszichológiai teszt a program kezdetekor és lezárásakor.

Jelen tanulmány – tekintettel arra, hogy már 2015 tavasza óta tart a program – nemcsak a résztvevők Hipersulival szembeni elvárásait, hanem a tapasztalataikat is bemutatja, ahol volt erre vonatkozó utalás. Fontos figyelemmel lenni arra is, hogy ahogy korábban említettük, a tavasszal bonyolított kutatási fázisban jelölt osztályok tanulói az őszi fázisban már egy osztállyal feljebb léptek, így fordulhat elő, hogy például a tavaszi fókuszcsoportos kutatásban 5. osztályosként szereplő diák a kérdőívet már 6.-osként töltötte ki.

Fókuszcsoportos kutatás

Jelen elemzés tárgyát képező fókuszcsoportok 2015 március-áprilisában, a projekt kezdetekor zajlottak le. Ezen kívül a projekt lezárásakor kerül még sor fókuszcsoportos vizsgálatra, amely már inkább az összegzést, tapasztalat-cserét fogja szolgálni. A program indulásakor lebonyolított fókuszcsoportok célja, hogy megismerjük a kiindulási állapotot: a programban résztvevők hozzáállását és véleményét a tablethasználattal kapcsolatban. A projekt lezárásakor lefolytatott második körös kutatásban majd feltárjuk, hogy az eltelt egy tanév alatt milyen irányban és milyen mértékben változott a tapasztalataik hatására a résztvevők véleménye. A módszer lényege, hogy a vizsgált személyek egy kötetlen, ám ellenőrzött és irányított helyzetben tudják elmondani véleményüket a feltett kérdésekkel kapcsolatban.

A vizsgálat során három célcsoportot különböztetünk meg:

- diákok,
- szülők, valamint
- pedagógusok.

A három célcsoport tagjai önként jelentkeztek a fókuszcsoporton való részvételre. A létszám nem lehet túl magas, ideális esetben max. 10 fő vesz részt egy ilyen alkalmon. Ennél több fő esetében már nem jutna elegendő idő és figyelem minden egyes résztvevőre, és a csoportdinamikai hatások miatt csak a nagyon aktív résztvevők jutnának szóhoz, elnyomva a halkabb, visszahúzódóbb egyéneket.

A fókuszcsoportos kutatás során a vizsgált személyek kört alkotva ülnek a teremben, közöttük a moderátorral. A kutatás vezetői által előre megírt vezérfonalat követve halad a moderátor, minden kérdésre megfelelő időt hagyva. A résztvevők szabadon nyilatkozhatnak és oszthatják meg gondolataikat egymással. Az ülésen jelen van a körön kívül egy megfigyelő is, aki nemcsak a jelenlévők válaszairól, hanem a viselkedéséről is jegyzeteket készít. A kutatást vezető moderátor ügyel arra, hogy mindenki szóhoz jusson, illetve a passzívabb egyének is megnyilvánuljanak. Ennek érdekében körkérdéseket tesz fel, a személyeket egyedileg szólítja meg, és egyéb bevett módszereket használ. Ha valamely résztvevő elnyomná, uralná a többieket, akkor azt a helyzetet is kezeli.

Összességében a fókuszcsoportos kutatás kínálja a legalkalmasabb módszertant egy adott témával kapcsolatos attitűdök, félelmek, és egyéb kritikus pontok feltárására. Az így kapott eredmények alapján, a kérdőíves kutatásban már fókuszálhatunk a kirajzolódott lényegi elemekre, és mérhetővé tehetjük a véleményeket. A fókuszcsoportok célja tehát az volt, hogy alapot szolgáltatson a kérdőív elkészítéséhez, és a problémákat testközelből szemlélhessük. Az eredményeit külön nem elemezzük, hanem a kérdőíves kutatás elemzését egészítjük ki az itt

tapasztaltakkal. A fókuszcsoportokon elhangzottakról vázlatos átiratot készítettünk, mely a tanulmány részét képezi. A vezérfonalak jelen elemzés mellékletében megtalálhatóak.

Kérdőíves felmérés

A fókuszcsoportos kutatás eredményei és az Okosuli Program hatástanulmánya alapján megalkotott kérdőív tárja fel a projekt indulásakor a részt vevő személyek véleményét, korábbi tapasztalatait. A kérdőív megalkotásakor nem csak arra kell ügyelni, hogy a valós problémákat vizsgálja, hanem arra is, hogy majd a projekt zárásakor az eredmények összehasonlíthatóak, a változások elemezhetőek legyenek. A kérdőívet is mindhárom célcsoport kitölti:

- diákok,
- szülők, valamint
- pedagógusok.

A kérdőívek önkitöltős módszerrel, az interneten keresztül érhetőek el az alanyok számára, egy publikus felületen. A diákok közösen, szükség esetén tanári segítséggel töltik ki. Tematikájában a kérdőív kiterjed többek között az infokommunikációs eszközökkel való ellátottságra, az internetezési szokásokra, a Hipersulival kapcsolatos elvárásokra is. A kérdőívek jelen elemzés mellékletét képezik. A kérdőívek kitöltése eredetileg 2015 tavaszán, a program indulásakor lett volna esedékes. Mivel azonban a tabletek kiosztása nem a tervek szerint valósult meg, így az őszi időszakra, a tanévkezdésre toltuk ki a kérdőív kitöltésének határidejét. A kitöltési hajlandóság rendkívül alacsony volt, és bizonyos iskolákban igencsak nehezen megvalósítható. Sokat kellett várni, míg a kitöltési arány eléri az elemezhetőséghez szükséges minimumot, ebből adódik, hogy csak decemberre lett meg a teljes adatbázis a válaszokból. Ezekből a tapasztalatokból kiindulva, a kutatás következő fázisában a kérdőív kitöltési módszereit változtatni fogunk: azokban az iskolákban, ahol a válaszadási hajlandóság alacsony volt, személyesen fogjuk a kérdezést lebonyolítani, papír-alapon. A többi helyen, ahol hamar beérkeztek a válaszok, nem változtatunk a lekérdezés módszertanán.

Szintén a kérdőíves kutatás ezen szakaszában vontuk le azt a tanulságot, hogy az alsó tagozatos gyermekek számára a kérdőív igen nehezen tölthető ki, még tanári segítséggel is. Ezért a kutatás következő szakaszában némileg átalakított struktúrával, külön kérdőív fog ezen korcsoport részére készülni.

Pszichológiai kutatás

A pszichológiai kutatás során két fázisban vizsgáljuk a diákok kognitív képességeit és a társas viszonyokat. A preteszt a tablethasználat előtti, a posztteszt pedig az utáni állapotra vonatkozik. A kapott eredmények segítségével meghatározhatóvá válik az okoseszközök (jelen esetben a tabletek) hatása a különböző kognitív és szociális készségekre. A preteszt elsődleges célja a beavatkozás előtti állapot felmérése. A pretesztek 2015 május-júniusában és szeptemberben lettek elvégezve.

A kutatásban részt vevő diákok képességfejlődését az egyéneken belüli (intra-individuális) változások során térképezzük fel. A kísérletben longitudinális mérésekkel határozzuk meg az egyének fejlődését, az adatok megerősítésére pedig keresztmetszeti (cross-sectional) vizsgálatot használunk. Ezek rajzolják ki az egyének fejlődési rátáját – amennyiben szükséges – egymáshoz viszonyítva is. A tablethasználat lényege az időbeli intervallumban rejlik (milyen volt az elején és milyen bizonyos idejű használat után), ezért a klasszikus kontroll csoportot ebben a kutatásban az első mérés során felvett adatok fogják jelenteni. Az összes diákról van adatunk az első mérésből, illetve lesz a második mérésből, ezeket az eredményeket korreláltatjuk más változókkal is.

Kognitív képességek

Figyelem: A teszt a koncentrációs képességeket méri, alapozva az adott pillanatban meglévő motivációs háttérre. A beavatkozás feltételezi azt, hogy a tabletek használata változást fog előidézni a kognitív folyamatokban, ennek értelmében a koncentráció terén is (akár a motivációs drive-okon keresztül).

Térészlelés: A térészlelés során a mentális forgatás képességét vizsgáljuk, mely többek között fontos szerepet tölt be a különböző fizikai formákkal operáló tantárgyak esetében (például geometria). A tablethasználat interaktív virtuális teret nyújt, mely lehetőséget biztosít a 3 dimenziós világ leképzésének. Ebből kiindulva feltételezzük, hogy huzamosabb alkalmazása pozitívan hathat a mentális forgatásra is.

Emlékezet: Az emlékezeti vizsgálatok során egyaránt nyerünk információt a kognitív funkciók megbízhatóságáról és a tanulási stílusról. Az emlékezeti folyamatoknak kiemelt szerepe van az információ sikeres tárolásában és előhívásában, melyek úgy az oktatási, mint a munkavállalói szférában fontos tényezőként jelennek meg. A tablethasználat, valamint az elsajátítandó anyag interaktív-vizuális bemutatása pozitívan hathat az emlékezeti folyamatok hatékony működésének elősegítésére.

Figurális absztrakciós képesség: A kutatásban részt vevő diákok általános értelmi képességeire vonatkozó jellemzőket írja le. A teszt egyaránt vizsgálja a vizuális és a verbális készségeket, információt szolgáltatva a tanulási folyamatokról. A mérések során kirajzolódnak azok a tendenciák és hatások, melyeket a tablethasználat vált ki az általános értelmi képességekkel kapcsolatban.

Társas viszonyok

Csoportdinamika: A szociometriai mérések feltérképezik a csoport tagjainak egymáshoz viszonyított kapcsolatát. A kapott adatok alapján megállapíthatóvá válik többek között az, hogy kik a véleményvezérek, hol mutatkoznak meg a legerősebb kapcsolatok, valamint milyen személyek esnek periférikus pozícióba.

Csoportösszetétel: Az említett szociometriai metodológia választ ad arra is, hogy milyen a csoport összetétele, valamint idővel ez miképpen változik. Ennek segítségével felrajzolhatóvá válik a beavatkozás (jelen esetben a tablethasználat) által okozott, csoportszinten megjelenő változás.

Diákok által kitöltött kérdőívek elemzése

Kitöltési arányok

A lenti táblázatok mutatják be, hogy mely iskolából hány diák töltötte ki a kérdőívet, továbbá, hogy ők mely osztályba járnak a 2015/2016-os tanévben:

Ercsi, Eötvös József Általános Iskola	87 fő
Hódmezővásárhely, Németh László Gimnázium és Általános Iskola	81 fő
Törökbálint, Bálint Márton Általános Iskola és Középiskola	35 fő
Zsombó, Szent Imre Katolikus Általános Iskola	27 fő
Budapest, Áldás utcai Általános Iskola	29 fő

2. osztály	3 fő
3. osztály	35 fő
5. osztály	18 fő
6. osztály	111 fő
7. osztály	28 fő
10. osztály	64 fő

Hipersuli program

A diákok a kérdőív első blokkjában arról nyilatkozhattak, hogy milyennek találják a tabletet, és milyen érzésekkel csatlakoztak a programba, mik az elvárásaik.

A tablettel kapcsolatban felsorolt tulajdonságok közül – melyek a következők voltak: gyors, könnyen kezelhető, hasznos, élvezetes vele tanulni – többet is bejelölhettek a gyerekek. Legtöbbször azt választották, hogy könnyen kezelhető (55%), közel a fele a válaszadóknak (49-48%) jelölte azt is, hogy hasznos, és hogy élvezetes vele tanulni. Legkisebb arányban azt jelölték, hogy gyors (43%).

A Hipersuli programhoz való elkötelezettséget méri a kérdés, hogy büszkeséggel tölti-e el, hogy részt vesz a programban és van tabletje. A diákok 73 százaléka büszke erre, 23 százaléka nem különösebben büszke, 3 százaléka pedig egyáltalán nem büszke rá.

Ahogy már a fenti kérdésből is látszik, a program nem egyértelműen népszerű minden gyerek esetében. Ezt támasztja alá a következő kérdésre kapott eloszlás is. A diákok 52 százaléka nagyon várta a tabletes órákat, 31 százaléka eléggé várta, de 17 százaléka nem annyira várta. Ezzel összhangban azt látjuk, hogy a diákok 66 százaléka szívesebben készül a tabletes órákra, 34 százaléka viszont nem.

A fenti néhány kérdés egyértelműen rávilágít arra, hogy a tablethasználat nem arat osztatlan sikert a diákok körében. Amellett, hogy a többség szívesen használja, és büszke arra, hogy a program részese, vannak, akik a hagyományos oktatási formát kedvelik jobban. A kutatás következő fázisában mindenképpen érdemes lesz arról beszélgetni mind a tanárokkal, mind a diákokkal, hogy mi okozza a fenntartásokat, mi húzódik meg e mögött a jelenség mögött, milyen magyarázó változóink lehetnek.

A tabletes tanórákra vonatkozóan állításokat fogalmaztunk meg, melyek esetében a diákoknak jelölniük kellett, hogy egyetértenek-e vele, vagy sem. A legnépszerűbb állítás, melyekkel a gyerekek közel fele (43%) értett egyet, az „izgalmas”, valamint 40 százalékos említési aránnyal a „változatos” volt. Ezt követte 34 százalékos jelölési aránnyal a „játékos”, és 22 százalékkal az

„azóta jobban érdekel a tantárgy”. A lista végén 13 százalékos említési aránnyal szerepel „a tablet eltereli a figyelmem” állítás.

A Hipersuli programra vonatkozóan is fogalmaztunk meg állításokat, melyeket a fentiekhez hasonlóan jelölniük kellett, ha egyetértettek vele. Itt a két legnépszerűbb állítás, melyek közel azonos arányban (52-58%) lettek jelölve, az „örülök, mert szerintem több lesz a játék a tanulásban” és az „örülök, mert szerintem több lesz a kép és videó a tanulásban” voltak. A diákok 16 százaléka jelölte be, hogy „attól félek, hogy irigyek lesznek ránk azok, akiknek nincs tabletük”, és 9 százaléka, hogy „várom, mert a szüleim/testvéreim már rendszeresen tableteznek”.

Hogy az érdeklődésüket és irányultságukat megvizsgálhassuk, rákérdeztünk, hogy mire használnák a legszívesebben a diákok a tabletet. A négy lehetőség közül a megoszlás úgy néz ki, hogy internetezésre használnák a legnagyobb arányban (45%), közel azonos arányban (20-22% körül) játéokra és tanulásra, 13 százalék pedig kapcsolattartásra.

A diákok Hipersuli programmal szemben megfogalmazott elvárásai az alábbiak szerint jellemezhetők: 73 százalékuk izgalmas tanórákat vár, közel egyharmaduk játékot, az eredmények javulását, valamint azt, hogy hatására megtanulja okosan használni az internetet. A fókuszcsoportokon elhangzott néhány kijelentéssel szemléltetjük, hogy mire számítottak a diákok a Hipersuli programmal kapcsolatban:

„Majd csak játszani kell minden órán.”,

„Szavakat lehet majd keresni nyelvórán.”,

„Vigyázni kell majd rá, mi lesz, ha leejtem, leöntöm?”,

„Egyszerűbb, könnyebb és gyorsabb lesz a tanulás.”

Biztonságos internethasználat

A diákok tapasztalata szerint az internet használata inkább veszélyes, mint ártalmatlan. Az 1-től 4-ig terjedő skálán (ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem veszélyes, a 4-es pedig azt, hogy nagyon veszélyes) 2,3-as értéket adott ki a válaszok átlaga.

A diákok mintegy 60 százaléka már fordult elő valamilyen negatív hatás, esemény az internethasználat során. Leggyakoribbak a vírusok, a kéretlen levelek, ezt követik a felnőtteknek szóló tartalmak, és végül a fenyegetés, csúfolás, megszegényítés. A diákok 41 százaléka nem tapasztalt még semmi ilyesmit.

Ennél a pontnál érdemes utalni a szülők által kitöltött kérdőíveknek erre a pontjára. A válaszadó szülők közel fele szerint még semmilyen negatív hatás nem érte a gyermekét az internethasználat során.

A két szám közötti közel 10 százalékos különbség azt mutatja, hogy hiába beszélget a szülő a gyermekkel, az nem mindent mesél el neki. Lehet, hogy a gyermek kellemetlennek érezné, ha részleteket kellene elmesélnie az őt ért támadásokról, lehet, hogy inkább a kortársaival osztja meg ezeket az élményeket. Ezen tapasztalatokat a következő kutatási fázisokban további vizsgálatra javasoljuk.

A gyerekek védelmét szolgálja, ha a lehetséges veszélyeket megpróbáljuk megelőzni. Azt látjuk, hogy a diákok egészen jól ismerik ezeket a megelőzési formákat, 70-80 százalékuk hallott már az adatvédelemről, a biztonságos jelszavakról, és a vírusvédelemről. Legkevésbé a netikettet ismerik, a válaszadók egyharmada hallott róla.

Internetezési szokások

Tekintettel arra, hogy a válaszadó diákok között kicsik is voltak, a megszokottnál magasabb, 14 százalék az aránya azoknak, akik azt mondták, hogy nem tudják, naponta mennyit interneteznek.

Az ő válaszaikat kiemelve az eredmények közül, azt látjuk, hogy a diákok 26 százalékának egész nap be van kapcsolva az internet valamelyik eszközén. Szinte ugyanilyen arányban (28%) vannak azok is, akik naponta 1-3 órát interneteznek. 16 százalék a napi maximum 1 órát internetezőké és 14% azoké, akik napi 3-5 órát neteznek. A diákok 17 százaléka nem böngészik a világhálón napi rendszerességgel.

A diákok 47 százaléka állítja, hogy vannak, és 53 százaléka, hogy nincsenek otthon szabályok az internet-használat vonatkozásában.

Hasonlóképpen a diákok több mint felénél (54%) nincs olyan, hogy a szülők eltiltják az internettől, vagy az eszközhasználatától. A gyerekek alig egynegyede válaszolta, hogy az eszköztől eltiltás előfordul náluk, 12 százalékuk esetében csak a világhálótól való megvonás, ami előfordul, és szintén 12 százalékuknál mindkettő jellemző szankcionálási forma. A fókuszcsoportos kutatások során a diákok számos olyan „trükköt” lepleztek le, amelyeket akkor alkalmaznak, amikor a szülő nem engedélyezte az internetezést, eszközhasználatot:

„Olvasókönyvbe belerakom a telefont, úgy játszom, mintha olvasnék.”,

„Tabletezek a fürdőszobába bezárkózva, fogmosási idő alatt.”,

„Alvásidőben játszom – azt hiszik a szülők, hogy alszom.”.

Érdeemes megvizsgálni, hogy a szülők ugyanerre a kérdésre mit feleltek: a különbség óriási: míg a gyerekek 47 százaléka felelte, hogy vannak otthon szabályok az internet- és az eszközhasználatra, addig a szülőknél 83 százalék ez az arány. A szabályok betartatása a szülők 44 százalékánál rendszeresen vagy alkalmanként nehézségekbe ütközik, a gyerek nem fogad szót. A hatalmas eltérés, ami a fentiekben megmutatkozik, arra utalhat, hogy a szülők valamiféle elvárásnak tekintik, hogy legyenek szabályok, de a valóságban ez már nem jut el a gyermekhez.

Az internetet, néhány diákot leszámítva, mindenki használja legalább alkalmanként a tanuláshoz. 35 százalékuk ritkán, 39 százalékuk gyakran, és közel egyötödük minden nap.

Arra a kérdésre, hogy hogyan használják a tanuláshoz az internetet a diákok, a leggyakoribb válasz az volt, hogy információt keresnek (82%). Sokan említették emellett azt is, hogy képeket, videókat keresnek (53%), valamint hogy másokat, vagy osztálytárasakat kérdeznek meg chaten, illetve levélben (26-27%). A diákok valamivel több mint egyötöde együtt szokott felkészülni a többiekkel (21%) a tanórákra.

A diákok több mint háromnegyede szokott az interneten játszani. Egynegyedük ritkán, közel ugyanennyien gyakrabban, és valamivel többen naponta.

A játékok közül a legnépszerűbbek az ügyességi (29%), a háborús (27%) és stratégiai (23%) játékok. Ezeket követik a logikai (21%), majd a szerep- és a fejlesztő játékok (19-10%). A játékokról – a fókuszcsoport tanúsága szerint – tudják a diákok, hogy veszélyes, és függőséget okozhat. A következő mondatok hangzottak el erre vonatkozóan:

„Rosszat álmodom tőle, befolyásolja a gondolataimat.”,

„Alvajáró lesz az ember.”,

„Idegeskedés a játék és a gép hiánya miatt; ha elveszik tőle, hisztis lesz az ember.”.

Mind az üzenetküldő-, chatprogramok, mind a közösségi oldalak igen népszerűek a diákok körében. A gyerekek majdnem fele (48%) mindennap használja ezeket. Chat-programokat több mint 90 százalékuk, közösségi oldalakat pedig 86 százalékuk használ legalább alkalmanként. Ez utóbbi kategória legnépszerűbb képviselője a Facebook, melyen a diákok 76 százaléka van regisztrálva. Igen elterjedt még az Instagram (32%) és a Snapchat (26%), valamint a Twitter (17%). A közösségi oldalakat a diákok többnyire chatelésre (63%) és lájkolásra (57%) használják. Gyakori tevékenység még a fotók, videók megosztása (38%), a játék (26%), valamint a kommentelés (25%).

Online- és offline időtöltés a családban

A diákok 13 százaléka úgy látja otthon, hogy szülei soha nem olvasnak újságot/könyvet. Egyötödük szerint ritkán, 42 százalékuk szerint rendszeresen, és 26 százalékuk szerint naponta többször olvasnak szülei offline tartalmakat. (A szülők erre a kérdésre úgy válaszoltak, hogy egynegyedük ritkán vagy soha nem olvas nyomtatott sajtót/könyvet, közel egyharmaduk alkalmanként, 44 százalékuk pedig saját elmondása szerint rendszeresen olvas.)

A gyerekek több mint fele (58%) szokott együtt internetezni a szüleivel otthon. Ilyen alkalmakkor jellemzően videókat néznek (62%) és barátokkal, rokonokkal tartják a kapcsolatot például Skype-on (47%). Az említés gyakorisága szerint ezt követi a játék (40%), és a tanulás/olvasás (35%). Az eddig felsoroltak mellett jellemző még a közösségi oldalak böngészése is, a gyerekek egyötöde jelölte ezt, mint közös tevékenységet.

Az offline időtöltések gyakoriságára vonatkozó kérdésre adott válaszokból azt látjuk, hogy a diákok válaszai alapján a családok kevesebb mint egynegyedében vannak naponta ilyen jellegű programok (pl. beszélgetés, sport, kirándulás, kikapcsolódás), egyharmaduk esetében hetente többször, és egynegyedük esetében pedig havonta néhány alkalommal fordul elő ilyen. (Fontos megjegyezni, hogy ennél a kérdésnél is igen magas (21%) volt azon diákok aránya, akik nem tudtak felelni erre a kérdésre.) Ennél a kérdésnél ismét hasonlítsuk össze a diákok válaszát a szülők válaszával: az internet-mentes programokról a szülők 56 százaléka úgy nyilatkozott, hogy minden nap vannak ilyen programok, 24 százalékuknál hetente több alkalommal van ilyen, 15 százalékuknál pedig havonta van néhány.

Tehát míg a gyerekek kevesebb mint negyede mondta, hogy naponta vannak ilyen programok, addig a szülők 56 százaléka felelte ugyanezt. A különbség jelentős, és arra utal, hogy a szülők szándékában állna így szervezni a napokat, ám ez nem tud megvalósulni. Persze az is elképzelhető, hogy a gyerekek becsülik meg rosszul ezt a kérdést, ám jelen helyzetben talán ők adják az őszintébb választ.

Eszközellátottság

A diákok közül szinte mindenki rendelkezik okostelefonnal (83%), és a diákok több mint fele táblagéppel is rendelkezik. Ezt követi a laptop (47%), az asztali számítógép (37%), a játékkonzol (31%) és az okostévé (25%).

Demográfia

A válaszadó diákok háromnegyedének szülei együtt élnek, egynegyedük esetében a szülők már nem élnek együtt. A családi háttérnek általánosságban is meghatározó szerepe van a gyermek fejlődése szempontjából, de ha csak a jelen témát vesszük figyelembe, akkor is jelentőséggel bír ez a körülmény. Elég, ha arra gondolunk, hogy nem együtt élő szülők esetében a gyerek sokszor „kétlaki” életet él, és a fókuszcsoportos kutatásokon elhangzottak szerint ilyenkor gyakran előfordul, hogy más szokásokkal, elvárásokkal találkozik a két szülőnél. Ez vonatkozik az internethasználatra, eszközhasználatra is.

Szülők által kitöltött kérdőívek elemzése

Kitöltési arányok

A lenti táblázatok mutatják, hogy mely iskolából hány szülő töltötte ki a kérdőívet, valamint, hogy az ő gyermekük mely osztályt kezdte a 2015/2016-os tanévben:

Ercsi, Eötvös József Általános Iskola	54 fő
Hódmezővásárhely, Németh László Gimnázium és Általános Iskola	39 fő
Törökbálint, Bálint Márton Általános Iskola és Középiskola	21 fő
Zsombó, Szent Imre Katolikus Általános Iskola	16 fő
Budapest, Áldás utcai Általános Iskola	17 fő

2. osztály	13
3. osztály	16
5. osztály	15
6. osztály	58
7. osztály	7
10. osztály	36

A válaszadó szülők 83 százaléka nő, 17 százaléka férfi. A kérdőívet kitöltők 59 százaléka házas, 20 százaléka elvált, szintén 20 százaléka pedig élettársi kapcsolatban él.

Hipersuli program

A kérdőív elején a programmal kapcsolatos kezdeti tapasztalatokat, és az elvárásokat kérdeztük meg a szülőktől.

A szülők több mint fele szerint a tablet nagyon hasznos, és könnyű használni. A válaszadók több mint negyede jelölte azt is, hogy gyors, de 20 százalék feletti azok aránya is, akik szerint felhasználóbarát, és igényes kivitelű. A legkevesebben (13%) a megbízhatóságot jelölték.

A Hipersuli Program egyik fő célkitűzése, hogy a tanulást megszerettesse a diákokkal. Ennek mérése céljából megkérdeztük a szülőket, hogy mennyire élvezi a tabletes tanulást gyermeke. Mivel a kérdőív kitöltésekor már volt tapasztalata a szülőknek arról, hogy a gyermekük hogy viszonyul a tablethez, fontos eredmény, hogy a válaszadók 40 százaléka szerint nagyon élvezi, fele szerint élvezi, és csak minden tizedik válaszadó mondta, hogy nem érez különbséget a hagyományos módszerekhez képest.

A program célkitűzésével összhangban, és a fókuszcsoportokon tapasztalt félelmeket tesztelve, rákérdeztünk arra is, hogy a szülők szerint jó hatással lesz-e a tablet a tanulmányokra, osztályzatokra. Egyharmaduk úgy gondolja, hogy nagyon jó hatással lesz, közel fele úgy érzi, hogy jó hatással lesz, alig egyötödük szerint pedig inkább rossz vagy nagyon rossz hatással lesz.

Olyan állításokat fogalmaztunk meg a kérdőív következő kérdésében, melyek a Hipersuli programra, tablethasználatra, és az azzal kapcsolatos elvárásokra vonatkoznak. Mindegyik állítást osztályozni kellett 1-től 4-ig, aszerint, hogy mennyire érzi igaznak a válaszadó. A szülők közel 80 százaléka szerint mindenképpen motiváló lesz a tablethasználat. Még ennél is nagyobb arányban, a válaszadók 90 százaléka szerint azért is lesz hasznos a program, mert a gyerekek megtanulják, hogy az internet tanulásra is használható. Kiseb volt az egyetértés abban a kérdésben, hogy a játszva tanulás a játék alternatívája lehet, ugyanis ezzel csak a válaszadók valamivel több mint

kétharmada értett valamennyire egyet. A válaszadók közel egyharmada értett egyet azzal, hogy a tabletre nem lenne a családnak pénze, ezért is örültek a Hipersulinak.

A megkérdezett szülők túlnyomó többsége, 86 százaléka szerint gyerekük jobb esélyekkel fog indulni az életben, mivel már nagyon hamar megtanulja az infokommunikációs eszközök használatát.

A fenti pozitív állítások értékelése után azokra a félelmekre kérdeztünk rá, amelyeket a szülők a fókuszcsoportok során fejeztek ki. A válaszok nagyon diverzifikáltak, nincsenek kiugróan magas arányok egyik válasz esetében sem. Ez azt jelenti, hogy a szülők nagyon vegyes véleménnyel vannak a félelmek tekintetében, kiben erősebbek ezek, kiben gyengébbek. A szülők valamivel kevesebb, mint fele gondolja úgy, hogy nem ellenőrizhető a gyerek tevékenysége a tableten. Reális félelemnek tartja a szülők közel fele, hogy a hagyományos tanulási eszközök háttérbe fognak szorulni a tablet hatására. A legnagyobb aggodalommal az íráskészség romlása és a függőség kockázata miatt vannak a szülők, mindkét kérdésben 60% körüli az aránya a veszélyt látóknak a válaszadókban belül.

Ahogy a félelmekről kérdeztük a szülőket, látható a kételkedés, és a reménykedés vegyes attitűdje részükről. A tanév végén, az eltelt bő egy év tapasztalatainak vizsgálatakor, alaposan utána fogunk járni annak, hogy ezek a vélemények milyen irányban mozdultak el. A Hipersuli program célja, hogy a tablethasználattal szemben – az előítéletességéből, és nem a tényleges tapasztalásokból fakadó – félelmeket és negatív hozzáállást megszüntesse, és ezt felválthassa a tényleges eredmények alapján alkotott vélemény. Úgy is megfogalmazhatjuk ezt, hogy bármi legyen is a szülők véleménye a program végén, az legyen mindenképpen megalapozott, és ne legyenek félelmek.

Biztonságos internethasználat

Mivel a mai kor gyermekei különösen ki vannak téve az internet veszélyeinek, és az abból fakadó lelki sérüléseknek, a Telenor számára fontos, hogy ennek megelőzése érdekében, a Hipersuli program keretein belül is felhívja a gyermekek és szüleik figyelmét, hogy ezek a veszélyek kikerülhetők. Mivel e probléma kezelése jórészt a szülők kezében van, kíváncsiak voltunk, hogy ők hogy vélekednek az internetben rejlő veszélyekről. Az 1-től 4-ig terjedő skálán, ahol az 1-es azt jelentette, hogy egyáltalán nem veszélyes, a 4-es pedig azt, hogy nagyon veszélyes, a válaszok átlaga 2,6 lett. Eszerint tisztában vannak a veszélyekkel, de nem értékelik túl azokat. Beszélgetni szinte mindegyik szülő (89%) szokott erről a témáról a gyermekével. A konkrét esetekről azt állapíthatjuk meg, hogy leggyakoribbak a vírusok és a kéréstlen üzenetek. Fenyegetés, zaklatás, csúfolás és megszegényítés csak néhány esetben fordult elő. A válaszadók közel fele szerint még semmi ilyesmi nem történt a gyermekével. Az elemzés korábbi szakaszában már kitértünk erre az eredményre, ahol megfigyelhető volt, hogy valójában nagyobb arányban voltak negatív tapasztalataik a gyermekeknek, mint ahogy azt a szülők gondolták.

Otthoni szabályok

Az iskola után, otthon eltöltött órák során a gyermekek nem csak a tanulással foglalkoznak, hanem játszanak, interneteznek, számítógépeznek is. A szülők egyéni döntése, hogy ezt mennyire szabályozzák, vannak-e erre vonatkozó elvárások, keretek. A válaszadók 83 százalékánál vannak otthon szabályok, amelyeket a gyermekektől elvárnak. A szabályok betartatása azonban a családok 44 százalékánál rendszeresen vagy alkalmanként nehézségekbe ütközik, a gyerek nem fogad szót. A családok több mint egyharmadánál ritkán van emiatt vita, míg 18 százalékánál zökkenőmentes a szabályok betartása.

Online és offline időtöltés

A gyermek számára meghatározó, hogy a családi környezetben milyen ingerek érik, milyen példát lát szüleitől, és milyen programokat csinál együtt a szülőkkel. Ennek feltárását szolgálta következő kérdésblokkunk. A szülők 85 százaléka szokott együtt internetezni gyermekével, amely során a leggyakoribb tevékenységek az alábbiak (az említés gyakorisága szerinti sorrendben): videók nézése, tanulás, olvasás, közösségi oldalak böngészése, játékok, és mesék nézése. A szülők 44 százaléka saját elmondása szerint rendszeresen, közel egyharmaduk alkalmanként, egynegyedük pedig ritkán vagy soha nem olvas nyomtatott sajtót, könyvet. Az internet-mentes programokról a szülők 56 százaléka úgy nyilatkozott, hogy minden nap vannak ilyen programok, 24 százalékuknál hetente több alkalommal van ilyen, 15 százalékuknál pedig havonta van néhány.

Eszközellátottság

A gyermek infokommunikációs eszközökkel való ellátottsága is érdekes vizsgálati szempont, melyből következtetni lehet az internetezési szokásokra, és lehetőségekre. A szülők több mint fele említette az alábbiakat (említés gyakorisága szerint): okostelefon, asztali számítógép, tablet. Ezeket követi 31 százalékos említési aránnyal a laptop, 29 százalékkal a játékkonzol és 20 százalékkal az okostévé. A gyerekek 11 százalékának régi típusú, hagyományos mobiltelefonja van.

Internetezési szokások

A szülők internetezési szokásai nagyon eltérőek a mintában. A szülők negyede legfeljebb napi egy órát, negyede napi 1-3 órát internetezik, negyede egész nap csatlakozva van a netre valamelyik okos készülékén, negyede pedig nem internetezik minden nap.

A válaszadók közel egynegyede még soha nem vásárolt az interneten, 38 százalékuk ritkán vásárol, közel egyharmaduk pedig alkalmanként. Rendszeresen mindössze 10 százalékuk vásárol a neten.

Közösségi oldalak használata

A közösségi oldalak közül egyértelműen a Facebook a legnépszerűbb, azok közül, akik valahova regisztrálva vannak, szinte kivétel nélkül mindenki a Facebook-ot említette. A szülők 22 százaléka semelyik közösségi oldalra sincs regisztrálva.

Pedagógusok által kitöltött kérdőívek elemzése

Kitöltési arányok

Az egyes iskolákból visszaérkezett, pedagógusok által kitöltött kérdőívek számát a lenti táblázat mutatja be:

Ercsi, Eötvös József Általános Iskola	6 fő
Hódmezővásárhely, Németh László Gimnázium és Általános Iskola	4 fő
Törökbálint, Bálint Márton Általános Iskola és Középiskola	7 fő
Zsombó, Szent Imre Katolikus Általános Iskola	5 fő
Budapest, Áldás utcai Általános Iskola	2 fő

Hipersuli program

A tanárok, mint a tablet fő használóinak véleménye fontos visszajelzés a Telenor számára, hiszen ha ők nem elégedettek, és nem tudják megfelelően használni a tabletet, akkor az az egész program sikerességét veszélyezteti.

A felsorolt állításokat a tanároknak 1-től 4-ig kellett értékelniük, ahol az 1-es azt jelentette, hogy egyáltalán nem ért egyet, a 4-es pedig azt, hogy teljes mértékben egyet ért. 3,8-as átlagértéket mutatnak a válaszok a hasznos, és az igényes kivitelű eszközre vonatkozó állítások esetében. Hasonlóan jó megítélésű (3,5-ös átlag) a könnyű használat és a felhasználóbarát jelző (3,4). Nem jellemző a tablettől való idegenkedés (1,5) és annak szokatlanság-érzése (1,9). Tehát a tablet megítéléséről mondhatjuk, hogy nagyon pozitív, a tanároknak nincs rossz érzés, vagy aggodalom azzal kapcsolatban.

A fenti megállapítást támasztja alá az is, hogy arra a kérdésre, hogy mennyire használja szívesen a tabletet az órán, több mint 95 százalék felelte, hogy szívesen vagy nagyon szívesen használja, és csak 4 százalék (a mintából 1 fő) felelte, hogy inkább nem használná. Olyan, aki egyáltalán nem használja szívesen, nem volt a válaszadók között.

Egy fő kivételével mindegyik pedagógus örül a lehetőségnek, hogy részt vehet a programban.

A tanórák során a pedagógusok látják leginkább, hogy a diákok mennyire lelkesek, illetve, hogy mennyire motiválhatók a tablethasználattal, ezzel az új oktatási módszerrel. Eddigi tapasztalataik szerint kijelenthetjük, hogy a szokásosnál jóval motiváltabbak a diákok. A tanárok kétharmada úgy tapasztalta, hogy jelentősen motiváltabbak, 17 százalékuk szerint nem sokkal, de motiváltabbak a gyerekek. Ugyanennyien mondták azonban azt, hogy ilyen rövid idő alatt ezt még nem lehet megállapítani, de olyan válasz nem született, amely szerint ne lenne motiváló a tablet.

A tanárokat megkérdeztük, hogy vannak-e aggodalmaik a tablet oktatásban való használatával kapcsolatban. A 4-es skálán a válaszok átlaga 1,9 lett, ami azt jelenti, hogy jellemzően nem aggódnak emiatt, vagy csak enyhe mértékben.

A program sikerességének mutatója, hogy a tanárok hogyan tudják az oktatásba beilleszteni az eszköz használatát, mennyire fenntartható az ő szempontjukból a rendszer, és hogy segíti-e a diákok fejlődését az új módszer. Ezeket a dimenziókat próbáltuk meg vizsgálni néhány állítással, melyeknél a válaszadóknak jelölniük kellett, hogy egyetértenek-e vele, vagy sem.

A többség egyetértett a következő állításokkal:

- a csoportok között irigység jöhet létre (63%)
- örül neki, hogy kipróbálhatja magát egy új területen (92%)
- a tablet miatt könnyebb a játékos/vizuális elemek bevonása a tanításba (92%)

- plusz munkát jelent, hogy a tablettel kell tanítani (92%)
- tartok tőle, hogy lesznek technikai akadályok, nehézségek (92%)
- valószínűleg motiváló lesz a diákok számára, hogy egy játékos/divatos eszközt használhatnak (96%)

A többség nem értett egyet a következő állításokkal:

- nehéz lesz a gyerekeket rávenni, hogy a tabletet tanulásra használják (88%)
- nehéz lesz digitális tananyagot találni (71%)
- romlik a gyerekek íráskészsége (79%)
- fegyelmezési nehézségeink lehetnek (79%)

Tananyag

A fókuszcsoportos felmérések során rendszeresen jött elő a tananyag problematika, mivel a tanárok tapasztalata szerint jelen pillanatban nincs elegendő mennyiségű digitális tananyag, amiből felkészülhetnének, és amit az órákon használhatnának. Jóllehet a tanárok 83 százaléka korábban is gyűjtött anyagot az interneten, némelyikük számára gondot okoz néha a keresés. A tananyag-kereséssel és a digitális tananyagokkal kapcsolatban három állítást fogalmaztunk meg, melyeket 1-től 4-ig terjedő skálán kellett osztályozniuk, ahol az 1-es azt jelentette, hogy nem ért egyet, a 4-es pedig azt, hogy teljes mértékben egyet ért. 2,1 lett a válaszok átlaga arra a kérdésre, hogy nehéz-e kiválasztani a hiteles információkat, és 1,7 arra, hogy azt se lehet tudni, hol érdemes kezdeni a keresést. Arra a kérdésre, hogy kevés-e a digitális tananyag, 2,3 lett a válaszok átlaga, tehát a válaszadók inkább egyetértettek ezzel az állítással.

Biztonságos internethasználat

A válaszadók közül kivétel nélkül mindenki egyetértett azzal, hogy az internethasználat veszélyeket rejt magában. A felsorolt veszélyek közül szinte mindenki jelölte, hogy kapott már kéretlen e-maileket, és fertőzte meg vírus a gépét. Ezekon kívül egy-egy esetben fordult elő fenyegetés, zaklatás, adatokkal való csalás, és a fizetéskor történő visszaélés.

Eszközellátottság

Minden tanár rendelkezik lappal, és szinte mindenkinek van okostelefonja. Emellett a pedagógusok több mint fele rendelkezik asztali számítógéppel és tablettel, közel fele pedig okostévével.

Tekintve, hogy a tanárok többségének van tabletje, nem meglepő, hogy 65 százalékuk már a Hipersuli program előtt is rendszeresen használt ilyen eszközt.

Internetezési szokások, online- és offline időtöltés

A pedagógusok közül mindenki naponta használja az internetet, közel egyharmaduknak folyamatosan csatlakoztatva van valamelyik készüléke az internetre, több mint egyharmaduk napi 1-3 órát, 13 százalékuk pedig napi 3-5 órát tölt internetezéssel.

A válaszadók 70 százaléka alkalmanként vagy gyakran vásárol az interneten, 26 százalékuk ritkán, 4% (1 fő) pedig soha.

A tanárok negyede egyik közösségi oldalon sincs regisztrálva, azok között pedig, akik valahova fel vannak jelentkezve, szinte mindenki a Facebook-ot jelölte.

Újságot vagy könyvet a megkérdezett pedagógusok 70 százaléka naponta, 13 százaléka hetente, 17 százaléka ennél is ritkábban olvas.

Pszichológiai teszt eredményei

Résztevők

A pszichológiai kutatás első szakaszában összesen 90 személy vett részt, a méréseket pszichológusok és pedagógusok bonyolították le. A lenti táblázat a mérésekben szereplő iskolákat, osztályokat és létszámot mutatja be. Az iskolák véletlenszerűen lettek a mintába beválogatva.

Iskola neve	Osztály	Diákok száma
Szent Imre Katolikus Általános Iskola Zombó	5.	50
	6.	
Bálint Márton Általános Iskola és Középiskola Törökbálint	10.a	21
Eötvös József Általános Iskola Ercsi	2.b	40
	2.c	

Részeredmények - Eötvös József Általános Iskola, Ercsi

Résztevők

Az Eötvös József Általános Iskolában lefolytatott preteszten a 2.b és 2.c osztályokból összesen 40 fő vett részt, közülük 21 fiú és 19 lány. A preteszt elsődleges célja a beavatkozás előtti állapot felmérése, valamint a kísérleti és kontrollcsoport közti homogenitás, vagy esetleges eltérés feltérképezése.

Osztály	Fiú	Lány
2.b	11 (52,4%)	10 (47,6%)
2.c	10 (52,6%)	9 (47,4%)

A továbbiakban kitérünk a különböző kognitív mérések során kapott eredményekre, melyek csoportokon belül, illetve csoportok között is összehasonlíthatóvá válnak.

Figura teszt

A figura teszt esetében a 2.b osztályos tanulók átlagpontszáma 6.57 (a szórás 2.85). Összehasonlítva a lányokat és a fiúkat nem jelent meg szignifikáns különbség ($t=-1.122$, $df=19$, $p>0.05$). A 2.c osztályosoknál nagyobb átlagpontszám volt megfigyelhető (8.25, a szórás 2.43). Ebben az esetben sem mutatható ki statisztikailag szignifikáns eltérés a nemi összehasonlítás terén ($t=1.208$, $df=14$, $p>0.05$). A 2b osztályban a lányok átlagpontszáma 7.30 (szórás 2.79), a fiúké 5.91 (szórás 2.879), a 2c esetében a lányok átlagpontszáma 7.43 (szórás 2.57), a fiúké pedig 8.89 (szórás 2.26).

Az osztályok összehasonlításakor nem jelent meg különbség a csoportok között ($t=1.885$, $df=35$, $p=0.06$), viszont tendencia mutatkozik arra, hogy a 2.c-ben lévő résztvevők jobb eredményeket

mutatnak, mint a 2.b-ben. Erre az utómérés során mindenképpen oda kell figyelni, hiszen befolyásolhatja a kapott eredményeket.

Figyelem teszt

A figyelmet vizsgáló teszt esetében a fiúk és a lányok között nem mutatkozott meg szignifikáns különbség (2.b: $t=-.924$, $df=19$, $p>0.05$; 2c: $t=-1.295$, $df=16$, $p>0.05$). A 2.b osztályban a lányok átlagpontszáma 6 (szórás 3.52), a fiúké 4.55 (szórás 3.67), a 2.c esetében a lányok átlagpontszáma 7.13 (szórás 3.31), a fiúké pedig 5.10 (szórás 3.28).

A csoportok összehasonlításakor nem volt megfigyelhető statisztikailag releváns eltérés ($t=0.680$, $df=37$, $p>0.05$).

Ennek értelmében a két csoport a figyelem teszt területén homogénnek mondható, így valid a kontroll és kísérleti csoportos dizájn. Ez azt jelenti, hogy a tablethasználat által kiváltott esetleges változást ki lehet mutatni a kísérleti csoport esetében.

Térészlelés teszt

Az előző eredményekhez hasonlóan a térészlelés képességét feltérképező mérésben sem mutatkoztak meg eltérések a nemi eloszlás függvényében (2b: $t=0.297$, $df=19$, $p>0.05$; 2c: $t=1.146$, $df=14$, $p>0.05$). A 2b osztályban a lányok pontszáma 3.50 (a szórás 0.972), a fiúké 3.64 (a szórás 1.12), a 2c esetében a lányok pontszáma 3 (a szórás 0.63), a fiúké pedig 3.6 (a szórás 1.17) .

A csoportok összehasonlításakor itt sem volt megfigyelhető szignifikáns eltérés ($t=-0.577$, $df=35$, $p>0.05$).

Ennek értelmében a két csoport a térészlelés területén homogénnek mondható, így valid a kontroll és kísérleti csoportos dizájn.

Vizuális emlékezet teszt

A vizuális emlékezetre vonatkozó összmérőszámok vizsgálatokor nem volt kimutatható a nemi eloszlás esetében felmerülő eltérés (2.b: $t=-1.514$, $df=18$, $p>0.05$; 2.c: $t=0.894$, $df=13$, $p>0.05$). A 2.b osztályban a lányok pontszáma 8.2 (a szórás 5.26), a fiúké 5.40 (a szórás 2.54), a 2.c esetében a lányok pontszáma 6 (a szórás 4.09), a fiúké pedig 8.56 (a szórás 6.1).

A csoportok összehasonlításakor ebben az esetben sem volt megfigyelhető szignifikáns eltérés ($t=0.449$, $df=33$, $p>0.05$). Ennek értelmében a két csoport a vizuális emlékezet területén homogénnek mondható, így valid a kontroll és kísérleti csoportos dizájn.

A kapott eredmények alátámasztották azt, hogy a csoportok bizonyos változók mentén homogenitást mutatnak, így megfelelő alapot képeznek a kutatás további fázisaiban. A mért területek feltehetőleg változni fognak a tablethasználat hatására, mely kimutathatóvá válik a vizsgálat során.

Részeredmények - Szent Imre Katolikus Általános Iskola, Zsombó

Az előmérés során vizsgált iskolák közül a második a zsombói Szent Imre Katolikus Általános Iskola. Az előző részben felvázolt mérési dizájn került alkalmazásra ebben az esetben is, mely magában foglalja a figura, figyelem, térészlelés és vizuális emlékezet teszteket.

Résztevők

A Szent Imre Katolikus Általános Iskolában felvett előmérések során a 6. és 5. osztályból összesen 50 fő vett részt, közülük 28 fiú és 22 lány. Amint az az előző iskola esetében is felvázolásra került, az előmérés elsődleges célja a beavatkozás előtti állapot feltérképezése, valamint a kísérleti és kontrollcsoport közti homogenitás, illetve esetleges eltérés megvizsgálása.

Osztály	Fiú	Lány
5.	16 (57,1%)	12 (42,9%)
6.	12 (54,5%)	10 (45,5%)

A továbbiakban következik a különböző kognitív mérések során kapott eredmények értelmezése, melyek összehasonlíthatók úgy csoportokon belül, mint csoportok között is.

Figura teszt

A figura teszt esetében az 5. osztályos tanulók átlagpontszáma 11.52 (a szórás 3.14). Összehasonlítva a lányokat és a fiúkat szignifikáns különbség rajzolódott ki ($t=-2.218$, $df=25$, $p<0.05$). A kapott eredmény egybeesik azzal a fejlődésbeli tendenciával, mely a lányok hamarabb beinduló érzésére vonatkozik. Ennek értelmében kijelenthetjük, hogy az előmérés során a lányok jobban teljesítettek a figura tesztben, mint a fiúk. Az 5. osztályosok körében a lányok pontszáma 12.92 (a szórás 2.02), a fiúké 10.40 (a szórás 3.48).

A 6. osztályosoknál valamivel nagyobb átlagpontszám volt megfigyelhető, kisebb szórással (11.84, a szórás 2.91). Ebben az esetben nem volt statisztikailag szignifikáns eltérés a nemi összehasonlítás terén ($t=-1.765$, $df=17$, $p>0.05$), viszont tendencia mutatkozott az előző esetben kapott eredmény kialakulására. A 6. osztályban a lányok pontszáma 12.90 (a szórás 2.79), a fiúké 10.67 (a szórás 3.24).

Az osztályok összehasonlításakor nem jelent meg szignifikáns eltérés a csoportok között ($t=-0.354$, $df=44$, $p=0.72$). Ennek értelmében az osztályok homogénnek tekinthetők a vizsgálat további fázisában.

Figyelem teszt

A figyelmet vizsgáló teszt esetében a fiúk és a lányok között nem mutatkozott meg szignifikáns különbség egyik osztály esetében sem (5.: $t=-.918$, $df=21$, $p>0.05$; 6.: $t=1.176$, $df=14$, $p>0.05$). Az 5. osztályban a lányok pontszáma 5.40 (a szórás 2.79), a fiúké 4.23 (a szórás 3.19), a 6.-ban a lányoké 4.56 (a szórás 3.00), a fiúké pedig 6.43 (a szórás 3.35).

Az osztályok összehasonlításakor nem volt megfigyelhető szignifikáns eltérés a figyelemi képességek terén ($t=-.670$ $df=37$, $p>0.05$).

Ennek értelmében a két csoport a figyelem teszt esetében homogénnek mondható, így valid a kontroll és kísérleti csoportos dizájn. Ez azt jelenti, hogy a tablethasználat által kiváltott esetleges eltéréseket ki lehet mutatni a kísérleti csoport esetében.

Térészlelés teszt

A térészlelési teszt eredményének feldolgozása során szignifikáns különbség mutatkozott meg a nemi eloszlás függvényében az 5. osztályosoknál. Ennek értelmében a fiúk jobban teljesítettek, mint a lányok (fiú átlagpontszáma: 4.13, szórás: 0.27; lányok átlagpontszáma: 3.08, szórás: 0.22; $t=2.848$, $df=25$, $p<0.05$). Ez a tendencia egybecseng a figura teszt során kapott eredményekkel.

A 6. osztály esetében nem volt megfigyelhető ilyen jellegű eltérés ($t=-1.185$, $df=17$, $p>0.05$), a lányok pontszáma 3.80 (a szórás 0.359, a fiúké pedig 3.22 (a szórás 0.324). A csoportok összehasonlításakor ebben az esetben sem mutatkozott meg szignifikáns eltérés ($t=-.665$, $df=44$, $p>0.05$).

Ennek értelmében a két csoport a térészlelés területén homogénnek mondható, így a továbbiakban validnak tekinthető a kontroll és kísérleti csoportos kutatási dizájn.

Vizuális emlékezet teszt

A vizuális emlékezetre vonatkozó összmérőszámok vizsgálatkor nem volt kimutatható eltérés az osztályoknál a nemi eloszlás függvényében.

Az 5. osztály esetében tendencia mutatkozik arra, hogy a lányok jobban teljesítenek, mint a fiúk ($t=-1.878$, $df=24$, $p=0.73$; lányok átlagpontszáma: 12.57, szórás: 4.13; fiúk átlagpontszáma: 12, szórás: 5.75), de ez nem tekinthető statisztikailag relevánsnak.

A 6. osztály is homogénnek bizonyult a nemi eloszlás függvényében a vizuális emlékezet teszten kapott eredmény alapján ($t=-0.551$, $df=18$, $p>0.05$). Ebben az esetben a lányok átlagpontszáma 9.60 (a szórás 3.34), a fiúké pedig 8.70 (a szórás 3.94).

A csoportok összehasonlításakor szignifikáns eltérés mutatkozott meg a vizuális emlékezet terén ($t=3.308$, $df=44$, $p<0.05$).

Ennek értelmében a csoportokra vonatkozó további mérések, illetve beavatkozások során szem előtt kell tartani a kezdeti helyzetben megmutatkozó eltéréseket. Az értelmezések során mindenképpen figyelembe kell venni azt, hogy a kísérleti és kontrollcsoportos dizájn esetében a két osztály nem tekinthető homogénnek.

A kapott eredmények alátámasztották azt, hogy a csoportok bizonyos változók mentén homogenitást mutatnak, így megfelelő alapot képeznek a kutatás további fázisaiban. A vizuális emlékezet esetében azonban statisztikailag szignifikáns eltérés mutatkozott meg, melyet szem előtt kell tartani a mérések további szakaszaiban.

Részeredmények - Bálint Márton Általános Iskola és Középiskola, Törökbálint

Az előmérés során vizsgált iskolák közül a harmadik a törökbálinti Bálint Márton Általános Iskola és Középiskola. Ebben az esetben is az előző részben felvázolt mérési dizájn került alkalmazásra ebben, mely tartalmazza a figura, a figyelem, a térészlelés és a vizuális emlékezet teszteket.

Résztevők

A Bálint Márton Általános Iskola és Középiskola felvett előmérések során a 10.a osztályból összesen 21 fő vett részt, közülük 11 fiú és 10 lány. Amint az az előző iskola esetében is felvázolásra került, az előmérés elsődleges célja a beavatkozás előtti állapot feltérképezése. Mivel ebben az esetben nem volt lehetőség kontrollcsoport bevonására, ezért az esetleges hatás mérését hosszanti kísérleti dizájn keretében vizsgáljuk. Ennek értelmében a felvett adatok fogják az alaphelyzetet jellemezni, melyet össze fogunk hasonlítani a beavatkozás után mért eredményekkel.

Osztály	Fiú	Lány
10.	12 (54,5%)	10 (45,5%)

A továbbiakban következnek a különböző kognitív mérések során kapott eredmények értelmezése, mely a beavatkozás utáni állapottal lesznek összehasonlíthatóak.

Figura teszt

A figura teszt során a 10.a osztályos tanulók átlagpontszáma 14.60 (ennek esetében a szórás 1.3). Összehasonlítva a lányok és a fiúk eredményét, nem volt kimutatható szignifikáns különbség ($t=0.469$, $df=18$, $p>0.05$). A kapott eredmény értelmében kijelenthetjük, hogy az előmérés során a lányok és a fiúk teljesítménye között nem volt statisztikailag releváns eltérés. A 10.a osztályosok körében a lányok átlagpontszáma 14.44 (a szórás 0.35), a fiúké pedig 14.73 (a szórás 0.5). Megfigyelhető, hogy ennek a korosztálynak az esetében mutatkoztak meg a legnagyobb átlagpontszámok. Ez egybeesik a mentális érése folyamatával, illetve a standardizált tesztek által kirajzolt teljesítményváltozásnak az emelkedő tendenciájával.

Figyelem teszt

A figyelmet vizsgáló feladatok esetében (hasonlóan a figura tesztnél tapasztalhatóan) a fiúk és a lányok között nem mutatkozott meg szignifikáns különbség ($t=-1.452$, $df=18$, $p>0.05$). A lányok átlagpontszáma 16.33 (a szórás 3), a fiúké pedig 14.18 (a szórás 3.5). Ennek értelmében kijelenthetjük, hogy a 10.a osztály a figyelem teszt esetében is homogénnek mondható, így alkalmas az utóméréssel való összehasonlításra. Hasonlóan az előző teszt eredményéhez, ebben az esetben is nagyobb átlagpontszámok születtek, mint a többi osztály esetében. Ez ugyancsak az életkori különbségeknek tudható be.

Térészlelés teszt

A térészlelési feladatok eredményének feldolgozása során sem mutatkozott meg szignifikáns különbség a nemi eloszlás függvényében a 10.a osztály esetében ($t=1.433$, $df=218$, $p>0.05$). A fiúk átlagpontszáma 4.91, (szórás 1.22), lányoké pedig 4.22 (szórás 0.83). Ennek értelmében a nemi csoportok homogénnek tekinthetőek, melyből kiindulva alkalmassá válnak az utómérés során elvégzendő összehasonlító mérések kivitelezésére.

Vizuális emlékezet teszt

A vizuális emlékezetre vonatkozó összmérőszámok vizsgálatokor sem volt kimutatható eltérés az osztályoknál a nemi eloszlás függvényében ($t=-1.452$, $df=18$, $p>0.05$).

A 10.a osztály esetében a lányok átlagpontszáma 16.33 (szórás 4.3), a fiúké pedig 14.18 (szórás 3.5). Összehasonlítva a többi osztály eredményével, a vizuális emlékezet feladatai során is nagyobb pontszámokat értek el a 10.a-sok.

A kapott eredmények alátámasztották azt, hogy a csoportok a mért változók mentén homogenitást mutatnak, így megfelelő alapot képeznek a kutatás további fázisaiban. Az első két iskola esetében (Eötvös József Általános Iskola, Ercsi és Szent Imre Katolikus Általános Iskola, Zsombó) lehetővé válik a keresztmetszeti és hosszanti mérési dizájn alkalmazása. A Bálint Márton Általános Iskola és Középiskola 10.a osztályában hosszanti kísérleti dizájnnal dolgozunk, így az időbeli változások egy adott csoporton belül válhatnak kimutathatóvá.

Összefüggések, kiegészítő vizsgálatok

Külön figyelemre érdemes annak a hipotézisnek a vizsgálata, hogy az életkor növekedésével valóban csökken-e az érdeklődés a program iránt. A lenti táblázat tartalmazza, hogy adott osztályok diákjai mennyire várták a program elindulását. A tendencia megállapításához elegendő a „Nagyon vártam” válaszokat figyelni. Látható, hogy (adott csoporton belül vizsgálva) az ezt válaszolók aránya a kicsiknél (2., 3. osztály) a legmagasabb, az ő esetükben 86% tartozik ebbe a kategóriába, míg a 10. osztályosoknál ez csak 21%, és az életkor növekedésével egy folyamatosan csökkenő tendencia figyelhető meg. Tehát elmondhatjuk, hogy a hipotézis beigazolódott, a kisebbek számára érdekesebb és izgalmasabb a Hipersuli.

	Nem vártam annyira	Eléggé vártam	Nagyon vártam	Összesen
2.,3. osztály	5%	8%	<u>86%</u>	100%
5. osztály	11%	28%	61%	100%
6. osztály	9%	34%	57%	100%
7. osztály	11%	43%	46%	100%
10. osztály	43%	37%	<u>21%</u>	100%

A fentiekhez hasonlóan, a program iránti érdeklődést és lelkesedést vizsgáljuk a lenti táblázatban, de ezúttal a részt vevő iskolákon belül mért arányokkal. Budapesten (21%) és Törökbálinton (29%), tehát a két legjobb anyagi helyzetű iskolában, volt a legalacsonyabb azoknak az aránya, akik a programot nagyon várták. Legmagasabb Ercsiben (64%) volt a várakozás a programmal kapcsolatban.

	Nem vártam annyira	Eléggé vártam	Nagyon vártam	Összesen
Budapest	29%	50%	21%	100%
Ercsi	7%	29%	64%	100%
Hódmezővásárhely	23%	17%	59%	100%
Törökbálint	26%	44%	29%	100%
Zsombó	7%	44%	48%	100%

Figyelembe véve, hogy a Hipersuliban részt vevő iskolák különböző anyagi helyzetű településeken működnek, lehetett arra számítani, hogy az egyes iskolákban más és más lesz a fogadtatása, továbbá a gyerekek között lesz különbség az eszközhasználat és az eszközökkel való ellátottság tekintetében is.

A lenti táblázat ezt mutatja be: hány eszközük van összesen a diákoknak, hány diák válaszolt az adott iskolából, és ebből kiszámolva, az egy diákra jutó eszközök száma. Legmagasabb ez a szám Budapesten (3,7), azt követi a törökbálinti iskola, majd Ercsi, Hódmezővásárhely és végül Zsombó, ahol a legalacsonyabb (2,6) az egy diákra jutó eszközök száma.

	Áldás utca, Bp.	Törökbálint	Ercsi	Hódmező- vásárhely	Zsombó
Eszközök száma összesen	108	114	259	218	71
Diákok száma	29	35	87	81	27
Egy főre jutó eszközök száma	3,7	3,3	3,0	2,7	2,6

Fókuszcsoportos kutatások vázlatos átirata

Ercsi, Eötvös József Általános Iskola

Diákok

Az interjúalanyok 5. osztályos tanulók, a létszám 14 fő.

Bemutatkozás, hobbi:

- Bemutatkozás során az alábbi hobbiakat sorolták fel a diákok (említés gyakorisága szerinti sorrendben): gépezés, netezés, foci, horgászat, olvasás, mindenféle – nem gépes – játék, gitározás, zumba, rajzolás, zenélés, parkour.
- A gyerekek több mint felének van testvére.
- 10 diák rendszeresen sportol, 4 nem sportol.
- 5 diák játszik valamilyen hangszeren.
- 13 diák szereti a számítógépes játékokat.

Eszközellátottság és internethasználat terén az alábbiak állapíthatók meg:

- Mindenkinek van saját telefonja.
- A diákok kétharmadának van otthon tablete (vagy a családé közösen).
- Mindenkinek van otthon internet-hozzáférése.
- Mindenki egyöntetűen használja az internetet.

Mi jut eszedbe a netről? (Említések kategóriákba sorolva)

„Ha nem értesz valamit, meg tudod nézni”

- TV, telefon, számítógép, tablet
- Beszélgetés barátokkal: Viber, Skype, Facebook, Messenger.
- Házi feladatra használni (erre többen is reagálnak): angol lecke (internet kell a feladott házihoz), természetismeret (képeket és infókat kell keresni az interneten, wordben vázlatot írni).
- Videók: vicces, vagy állatos videók, Youtube.
- Keresgélés, nCore.
- Játékok, például: Minecraft.
- Zenehallgatás.

Van olyan, hogy eltiltanak az eszközeidről, vagy az internettől?

- 2 diák el van tiltva jelenleg is az internetezéstől.
- Kb. 8-9 fő volt már legalább egyszer eltiltva a netezéstől.
- Eltiltás oka: nem fogadnak szót (pl. házi feladat, házimunka), túl hangosan hallgatják a zenét.
- Diákok felétől vették már el a telefont büntetésből.
- Átlagosan 1 hétig tart az eltiltás az eszközöktől, de volt, ahol 1 hónapos büntetés volt.

Vannak-e korlátozások, szabályok az internet- és az eszközhasználatra?

- Általánosságban azt lehet mondani, hogy nincsenek előre lefektetett szabályok, sem következetes korlátozás, inkább eseti tiltás: ha túl sokat játszanak, gépeznek, vagy magatartás-problémák lesznek, akkor a szülők rászólnak a gyerekekre és/vagy elveszik tőle az eszközt.
- 2 fő mondta, hogy van rendszeres korlátozás, naponta 1 órát használhatja a netet.
- 2-3 fő mondta, hogy akkor fejezi be a gépezést, amikor muszáj – pl. ha idősebb testvérnek át kell adni a gépet.

A tanulás során hogyan használjátok az internetet?

- A diákok kétharmada kinyomtatja a házi feladatot.

- o Többen a gépen készítik el a beadandót.
- o 2-3 fő: természetismerethez dokumentumfilmeket, természettudományos kísérleteket keresgélnek a google-ban.

Szerintetek a felnőttek mire használják az internetet?

- o Szinte mindenki említette: munka, ügyintézés, vásárlás, utazás lefoglalása, Facebook, levelezés, olvasás, társkeresés, filmletöltés, OLX.
- o Olyanokat néznek, amiket kicsik nem nézhetnek.

Mi az első szó, ami eszedbe jut, ha meghallod, hogy tablet? (Említések gyakorisága szerinti sorrendben.)

- o Videó,
- o játék,
- o Facebook,
- o Youtube,
- o letöltés,
- o Messenger,
- o Skype,
- o Viber,
- o zene.

Mi volt az első gondolatod, amikor megtudtad, hogy tabletet kaptok a program keretében?

- o Fiúk kórusban: örültünk, nagyon szuper.
„Majd elájultunk örömükben!”
- o Mindenki egyöntetűen: pozitív fogadtatás, nagyon izgatottak, várják.
- o Többen mondják: segíteni fog a tanulásban.

Hogy fog segíteni a tanulásban?

„A net megmondja a választ.”

- o Általános vélekedés: elsősorban azokra a lehetőségekre gondolnak, amik a tanulás kiváltásával segítheti majd őket.
- o Fiúk, többen: puskázni könnyebb lesz.
- o Angol órán, fordításban segít majd.
- o Számológépnek lehet használni.
- o Információk keresésében.

Mit gondoltok, hogy érzik majd magukat azok a gyerekek, akik nem kapnak tabletet?

„Azt mondanák, hogy nektek a legjobb!”

- o Egyöntetű vélemény: biztos irigykednek majd.

Hány éves kortól adnátok a gyerekeknek tabletet?

- o Diákok kétharmada: 6 éves kor környékén.
- o Diákok egyharmada: később, 8-10 évesen.
- o A kisebbek nem tudnak vigyázni még a készülékekre, ill. többet néznek mesét, többet játszanak – nem tudják olyan hasznosan használni a gépet.
- o A nagyobbak már jobban megértik az eszközt és azt, hogy mire lehet használni, vigyáznak már rá.

Szülő figyelmét mire hívnátok fel? Mi az, amit 6 évesen nem, de 10 évesen már lehet csinálni a tableten?

- o A kicsik még olvasni sem tudnak, még nem iskolások, sokkal kevesebbet tudnak. Csak buta dolgokra használják a netet, csak játszanak!! A kicsi nem tudja, hogy mit lehet és mire kell vigyázni az interneten, például zaklathatják a Facebook-on, vagy idegeneknek butaságokat írhat.

- Egy kislány van, aki komolyan ellenzi, hogy ilyen kicsik is „belegárgyuljanak” ezekbe az eszközökbe.
- A diákok kb. kétharmadának van Facebook fiókja.
- A nagyobbak (10 évesek) inkább ezeket használják: Skype, Messenger, Viber.

Miért van a Facebook korhatárhoz kötve?

- Egyöntetűen: a zaklatás miatt.
- Volt, akinek az anyukáját zaklatták (pénzt kértek tőle Facebook-on).
- Ha egy ismeretlen ember jelöli be, letiltja, és akkor nem tudja tovább zaklatni.
- 1-2 gyerek mondta, hogy van olyan ismerőse, akivel nem is találkozott, de a többség letiltja az ismeretlen embert.
- Ismert embereket jelölnek be (pl. Nagy Feró).
- Elég erősen szerkesztik a profiljukat – nem mondanak igazat.

Mi az, amit ne engedjen a szülő a gyerekeknek?

- Közösségi oldal,
- horrorjáték,
- társkereső,
- csúnya videók,
- való világ,
- csúnya viccek,
- ne engedjen túl sok játékot, nehogy függő legyen.

Ismertek olyat, akit függőnek tartotok?

- Két gyerek saját bevallása szerint is függő.
- A gyerekek függőnek konszenzusosan azt tartják, aki nem bírják ki gép nélkül egy napot sem.

Mit tegyen a szülő, ha túl sokat netezik a gyereke?

- Diákok többsége szerint: vegye el az eszközt a gyerektől.
- Tiltsa el, büntesse meg így.
- Letiltós programot tegyen a gépre.
- Fontos, hogy megelőzzék a függést – később már nehezebb lesz leszokni.
- Bírja rá, hogy kevesebbet használják.

Szülők

(5. osztály) 8 szülő, 1 fő késve érkezik, az egyik szülő egy kisgyermekkel van, 6 nő, 2 férfi.

Otthoni internet infrastruktúra, IKT eszközellátottság

- Mindenkinél van laptop vagy számítógép és okostelefon.
- Az egyik családban tablet is van.

Önök vásároltak már az interneten?

- 1 fő: nem.
- 7 fő: igen.

Milyen fizetési módot szoktak választani internetes vásárláskor?

- Többség: futárnak fizet átvételkor.
- 1 főnek nincs bankkártyája.
- 1 fő: dombornyomott kártyával való fizetésnél rossz tapasztalat érte.
- A csoportból 1 fő fizetett bankkártyával eddig.

Volt-e már a családban internetes visszaélés (pénzügyi, személyes adatokkal)?

- 1 fő: pénzt levették bankkártyás fizetés után.
- Többiek: nincs ilyen tapasztalat.

Önök szerint a felnőttek számára milyen veszélyt rejt az internet? Hogy lehet védekezni?

- Tudatosan kell használni.
- Nem szabad bízni az okostelefonban, nem **szabad netezni vele**, minden látható mindenki számára.

Önöknek van Facebook vagy más közösségi oldalon regisztrációja?

„Az okostelefon mindent feltesz”

- 1 fő: nincs.
- 7 fő: van, de alig használják.
- Az ember ne tegyen mindent ki, nem kell mindenkinek tudnia mindent.

Gyerekekkel meg van-e beszélve, hogy mennyit internetezhet, van-e szabály erre otthon?

- Mindennap megegyeznek az adott napra vonatkozóan.
- Egyik család esetében hétköznap nincs internetezés.
- Gyerekfüggő, egy családon belül sem egyforma, valamelyik gyereket kell, valamelyiket nem kell szabályozni.
- Valamilyen szinten ezt meg kell engedni, mert hozzátartozik a mai világhoz.
- Engedélyhez kötik az internetezést, gyerek megkérdezi előtte, hogy lehet-e.
- Aki „erősebb”, az ül a géphez, a nagy testvér adja oda a gépet.
- A fordítóprogramot használja a nyelvtanuláshoz, szótár helyett, ez nem „valódi” internetezés.
- Este 9-kor Viber használ a barátnőjével, így mondja: „beszélgetünk” - ez a kifejezés furcsa a szülőknek.

Tudják-e, hogy internetezéskor milyen oldalakat nézegetnek a gyerekek? Vagy milyen applikációkat használnak a telefonon?

- Facebook,
- Viber,
- chat-programok,
- játékok,
- mesék,
- 5 fő: a jelszót tudják a közösségi oldalakhoz,
- 1 szülőnél nincs a gyerekeknek semmilyen regisztrációja.

Lehet-e internethasználattal motiválni a gyereket?

„Lassan csak ezzel lehet már motiválni!!!”

- Muszáj ezzel motiválni.
- Ezzel könnyen lehet motiválni.

Büntetés vagy szankció is lehet az internethasználat korlátozása, tiltása?

- 4 főnél van ilyen büntetés (elvonás) és nagyon HATÁSOS.
- Többiek nem nyilatkoztak.

Betartják-e a gyerekek az internethasználatra vonatkozó szabályokat?

- Egyik pillanatról a másikra nem hagyják abba.
- Százszor kell rászólni a gyerekekre.
- „MINDJÁRT”
- Gyerekfüggő, családon belül sem egyforma a két gyerek viselkedése.

Önnek mi volt az első gondolata, amikor meghallotta, hogy gyermeke részt vesz a Hipersuli Programban?

- Nagyon örültem.
- Felsőoktatásban úgyis KELL használni, jó, hogy megtanulja.
- A világuk része már.

- Megrémültem kicsit, mert a könyvolvasást is gyakorolnia kellene, nem tud könyvet olvasni, nem figyelmes.
- Társadalomnak nem érdeke, hogy a könyv ne legyen fontos.
- Valószínűleg hasznos lesz.

Párjuddal, gyermekkel beszéltek erről? Mit mondtak a gyerekek?

„Annyit mondtam neki, hogy ne törd össze.”

- Gyerek mondta, hogy hazavinni nem lehet, és játszani sem lehet rajta.

Milyen pluszt adhat egy ilyen lehetőség, van elvárásuk a programmal kapcsolatban?

- Nem kell a táskájában olyan sok könyvet cipelnie.
- Lesz, akit jobban motivál a tanulásra, de lesz, akit a könyv motivál inkább.
- A tanáron múlik, mit hoz ki ebből.
- Nem tudom, hogy lehet tanulni úgy, hogy nem lehet aláhúzni, melléírni.
- Interaktív játékok lesznek rajta, én ezt így tudom elképzelni.
- Nyelvet például nagyon jól lehet, így interaktív módon tanulni, jobban rögzül.
- Inkább egy munkafüzetként tudom elképzelni.

Aggodalmaik vannak, hogy valamiről lemarad, kimarad, hátrány éri a gyermeket?

- Ha sokat használná, a szemét félténém.
- A képernyőt nézni nem egészséges.
- Jobb, ha nem egész órán használják.
- Azzal kapcsolatban vannak félelmeik, hogy a kézírásuk romlik?
- Ha minden csíntevés után 200-szor leírják ugyanazt, éberem marad a kézírás.
- Ennyitől ez még nem gond.
- Bizonyos programmal tableten is lehet kézzel írni.
- Egyszerűbb géppel írni.
- Valóban nem fog fejlődni a kézírás.
- Nagyon kicsi gyerekekkel nem szabad géppel íratni.

Egyéb aggodalmaik vannak?

- A tanáron sok múlik, hogy mit enged meg.
- Szerencsére nem engedi a program, hogy tiltott dolgokat nézzenek.
- Nincs idejük elkalandozni, mert pörög az óra.
- Örülök, hogy megtanulják, hogy mást is lehet csinálni vele, mint játszani, ha ezt eléri, már boldog leszek.

Pedagógusok

5 fő pedagógusok (köztük az osztályfőnök és az iskola igazgatója is).

Internet-hozzáférés és használat

- Mindenkinek van otthon internet-hozzáférése.
- Rendszeresen használnak internetet.
- Mindenkinek van okostelefonja.
- Mindenkinek van a háztartásban számítógép (PC és/vagy laptop), 2 főnek tablet is.

Vásárolt-e az elmúlt 12 hónapban online?

- Mindenki vásárolt.

Online fizetett is, megadva a kártyaszámot?

- 3 fő igen.
- 2 fő nem.

Első három gondolat mi volt, amikor hallott a Hipersuli programról?

„Szupi, szupi, szupi!”

- Nagyon örültem, tetszett.
- Megint valami plusz dolog, amit adhatunk a gyerekeknek.
- Könnyebb lesz nekünk, a gyerek többet tanulhat, többet tudhat.
- „Nem is tudom” - semleges (ő nem tanít majd tableten).
- Közelebb lehet kerülni a gyerek világához és kiemelkedni valamivel az iskolák közül.
- A településnek is jó, és az iskolának is – stratégiai előny, mivel lesz valami olyan ebben a suliban, ami máshol nincs.

Mi lehet ez a plusz, amit a program adhat?

- Motiváció a pedagógusnak is.
- Megkönnyíti a pedagógus életét, technikailag is könnyebb lesz, például hogy nem kell nyomtatni.
- Többen mondják: *motiváció a gyerekeknek* - a gyerek is szívesebben fogja használni ezt az eszközt, motiváltabb lesz a tanulásban, könnyebben rá lehet majd venni a tanulásra.
- Végre megmutatják a gyerekeknek, hogy a játék mellett mi minden másra lehet használni az internetet.
- A játék közben is tanul a gyerek, szinte észrevétlenül – játékosítani a feladatokat és olyan eszközzel, olyan kontextusba helyezni, amit ő szeret és ismer.
- *Differenciálás lehetősége* - a különböző szinteknek, készségeknek megfelelően differenciálni egy osztályon belül a gyerekeknek adott feladatokat (pl. szorzótábla nagyon jó).

Ad-e olyan ismereteket, fejleszt-e olyan készségeket, amiket máshol a gyerek nehezebben szerezhette meg?

- Jártasabb lesz a gyerek a digitális eszközök használatában.
- Gondolkodásmódot fejleszt – hogyan közelítsen meg egy kérdést, problémát.
- Alsósoknak: írástanításnál finom motorikát tud fejleszteni.

Várható konfliktus a gyerekek között a tablet miatt?

- Egyöntetű vélemény: irigység, elégedetlenség nagy probléma lesz.
- A tabletes osztályoknál probléma lehet az esetleges nagyképűség és lekezelő stílus.
- Tanár feladata lesz az is, hogy ezeket a konfliktusokat kordában tartsa.
- Kiválasztottság érzés lesz a gyerekekben, és a szülőnek is egy plusz büszkeséget ad.
- A pedagógusok között is lehetnek majd konfliktusok és irigység: van például, aki nem kap tabletet, és elég bosszús emiatt.

Szülőként a saját gyereket tabletes, vagy tablet nélküli osztályba adnák?

- Egyöntetűen: tabletes osztályba adnák.
- Kinek ne tetszene, ha a gyereke modernebb eszközzel és módszerrel tanulhat?
- Mindenképpen pozitívum a tablet, de iskolaválasztásban önmagában nem lenne elég fontos és meghatározó tényező, más tényezők is kellenek mellé.

Miként lehetne jobban csinálni a Hipersuli programot?

- Gyorsabban, pontosabban mehetne.
- Információhiányban vannak az iskolák – nincs megfelelő tájékoztatás pl. a tabletek érkezéséről.
- Kellemetlen a csúszás: gyerek csalódott, a tanárnak bele kell tanulni, össze kell állítani az anyagot – ehhez is idő kell.
- Technikai hátteret is felállítani.

Hódmezővásárhely, Németh László Gimnázium, Általános Iskola

Diákok

2. osztályosok, létszám: 13 fő.

Bemutakozás, hobbik

- Játék, labdázás, focizás, háziállattal játszani, biciklizés, kézműves időtöltés, horgászás, fitness, torna.
- tableten játszani, telefonon játszani, PlayStation, XBOX, laptopon játszani.
- 11 diáknak van testvére, 2-nek nincs.
- 12 diák sportol rendszeresen, 1 nem sportol.
- A diákok fele játszik valamilyen hangszeren.
- A számítógépes játékokat mindenki szereti.

Eszközellátottság és internethasználat terén az alábbiak állapíthatók meg:

- A diákok felének van saját telefonja.
- Van, akinek saját számítógépe is van, internet-hozzáféréssel.
- Okostelefon szinte minden családban van.
- Laptop vagy számítógép minden családban van.
- 1 fő kivételével mindenki szokott internetezni.
- 1 fő kivételével mindenki használt már tabletet.

Mire használod az internetet?

- A 3 leggyakoribb említés: játék, Youtube, Facebook.
- Mindenki játszik.

Mit szoktál csinálni a Facebook-on?

- Főként játszani szoktak.
- Van, aki írogatni, nézegetni is szokott.
- Más csinálta a profiljukat: van, akinek a szülő csinálta, és idősebbként regisztrálta be.
- Van, akinek csak a szülő tudja a jelszót, s csak ő léphet be, de van, aki maga használja.

Mennyi időt töltesz internetezéssel?

- A hétköznapok és a hétvégék között különbséget tesznek: hétköznap van, akinél 15 perc a maximum, de van, aki lefekvésig internetezik.
- Hétvégén van, aki 1 órát, van, aki akár 4-5 órát is internetezik, van, ahol pedig korlátlan.

Van olyan, hogy eltiltanak az eszközeidtől, vagy az internettől?

- Igen, de szeretik feszegetni a határokat, tovább játszanak, még azután is, hogy a szülő rászólt.
- Titokban használják az eszközöket:
  - pl. bebújják a takaró alá a telefont;
  - olvasókönyvbe belerakja a telefont, úgy játszik, mintha olvasna;
  - ágya alá bemászva játszik;
  - fürdőszobában bújják el játszani;
  - alvásidőben játszik – azt hiszik a szülők, hogy alszik;
  - tabletezik a fürdőszobába bezárkózva, fogmosási idő alatt.

Tanuláshoz használjátok az internetet?

- 3 fő használta már tanuláshoz: számológép, helyesírás-ellenőrzés.
- Minden esetben a tanulás, feladatmegoldás megkönnyítése miatt.
- Legtöbben nem használják tanuláshoz.

Szerintetek a felnőttek mire használják az internetet?

- Többség szerint munkához.
- A tanárok az óraterv készítéséhez.

- Telefonálás.
- Üzenetküldés.
- Játék.
- Levelezés.

Mi volt az első gondolatod, amikor megtudtad, hogy tabletet kaptok a program keretében?

- A tableten lehet dolgozni a munkafüzet helyett.
- Játékot lehet letölteni.
- Többen mondják: tanulás helyett lehet majd játszani.
- Majd csak játszani kell minden órán.
- Matematika órán számológépnak lehet használni, nem kell tudni számolni.
- Szavakat lehet majd keresni nyelvtanórán.

Mit gondoltok, hogy érzik majd magukat azok a gyerekek, akik nem kapnak tabletet?

- 4 fő szerint irigyelni fogják őket.
- Beszélnek majd róluk.
- Azt gondolják majd, hogy ők a legszerencsésebbek.

Hány éves kortól adnák a gyerekeknek tabletet?

- 2 diák mondta, hogy 8 éves kortól.
- 2 diák mondta, hogy 18 éves kortól.
- 3 diák mondta, hogy 9 éves kortól.
- Többi diák szerint kb 4-7 éves kortól.
- Felmerül, hogy a túl kicsik ne kapjanak, mert nem tudják nyomkodni, nem tudnak vele mit kezdeni.

Mire jó a tablet, mire használják a gyerekek?

- Mindig csak játékokra, Facebook-ozásra, zenehallgatásra.
- Tanulásra: pl. matematika lecke kiszámolására.

Mi az, amit ne engedjen a szülő a gyerekeknek?

- Ne firkálják össze.
- Amit nem értenek, ne használják, ne nyomkodjanak összevissza.
- Ne ejtsék le.
- Ne karcolják össze.
- Ne töltsenek le túl sok játékot, túl nagy fájlokat.
- Ne nyúljanak zsíros kézzel hozzá.
- Ne menjen rá vírusos oldalra.
- Ne vágják földhöz.
- A pénzes játékokat ne töltsék le.
- Ne legyen ijesztő játék.
- Ijesztő filmet ne nézzen (olyat, ami neki nem való).
- Fontos üzenet a szülőnek, hogy sokat játszhasson a gyerek, ne vegyék el.
- Hasznos utasításokat is írnának – hol kell ki és bekapcsolni, feltöltés, világítás, stb.
- Mobilinternet és wifi jelszó.
- Ne merítse le, ne játsszon túl sokat.

Vegyes vélemények: egyrészt megjelenik, hogy a szülő legyen utasítva, hogy hagyja játszani sokat a gyereket, ne vegye el tőle, de megjelenik az is, hogy ne hagyja túl sokat játszani, s ne engedje, hogy csak játékokra használja!

Túl sok játék – függőség? Ki a függő? Ismertek olyat? Mit csinál?

- Tabletezik egész nap, nem jön le játszani.
- Csak ötödik hívásra jön ki játszani az udvarra.

- Felnőtt is lehet függő.
- Pl. nagyobb testvér barátja függő: sok lövöldözős játékot játszik, teljesen belemerül.

Miért baj a túl sok játék?

- Alvajáró lesz az ember.
- Többek szerint: szemüveges lesz.
- Függő lesz.
- Nem csinál mást, ami okosítaná, fejlesztené, így elbutul.
- Fájni fog a szeme.
- Idegeskedés a játék és a gép hiánya miatt; ha elveszik tőle, hisztis lesz.
- Rosszat álmodik tőle, befolyásolja a gondolatait.

Szülők

2. osztályosok szülei, létszám: 10 fő.

Eszközellátottság, internet-használat

- Mindenkinek van internetelérése.
- Napi szinten használják az internetet.

Saját gépe van-e a gyerekeknek vagy közösen használja a család a gépeket?

- Közösen használnak egy számítógépet, nagyobb gyerekeknek van saját telefonja.
- Tabletet gyerekek használják együtt, 2 közös számítógép van a családban.
- Legnagyobb lánynak van saját telefonja, egyébként közösen használják a gépeket – a laptop a szülőnek elsősorban munkaeszköz, gyerekek külön nincs még eszköze.
- Nagyobb gyerekeknek van okostelefonja, amit a kisebb is használja néha, a tableten osztózkodnak.
- Nagyobbnak van saját laptop és okostelefon is; legkisebbnek nincs, a számítógép közös.
- Táblagép és okostelefon saját minden gyerekek, asztali gép is van közös használattal.
- Saját okostelefonja van a gyerekeknek és az egyiknek táblagépe is, meg van közös számítógép is a családban.
- Közös számítógép és egy okostelefon a szülőnek.
- Közös számítógép, gyerek nem használja csak a szülő, okostévé is van.
- Gyerekeknek külön tablet, laptop és a PC-t közösen használják.

Mire használják leggyakrabban a netet?

- Munka.
- Levelezés.
- Facebook-on kapcsolattartásra.
- Hírek olvasása, tájékozódás.
- Munkához adatgyűjtés, közösségi oldal: gyereket ellenőrzi.
- Kapcsolattartás külföldi családtagokkal.
- Online filmnézés, zenehallgatás.
- Játék.

Vásárolt Ön online az elmúlt 12 hónapban?

- 2 kivétellel mindenki vásárolt.

Fizetett az online vásárlás során kártyával?

- Kb. 2-3 fő igen, többi nem.

Internetes visszaélésekkel rossz tapasztalat van-e?

- Általánosan nincs rossz tapasztalat.

Gyerekek internet-és eszközhasználata, Facebook regisztráció?

- 7 fő jelentkezik, hogy van a gyerekeknek Facebook regisztrációja – ebből majdnem mindenki tudja a jelszót is.

- Gyerekek rendszeres kapcsolatban vannak egymással Facebook-on és Viberen keresztül.

Próbálják a gyermekeket tudatos internethasználatra nevelni? Szabályozás vagy korlátozás előfordul?

- Szabályalkotás és korlátozás általános a szülők körében, főleg nethasználatra vonatkozóan.
- Okostelefonnal nehezebb szabályozni, mivel mindig nála van, nagyobb függőséget okozhat; a számítógéppel könnyebb volt.
- Általános: a FB használatával kapcsolatban volt elbeszélgetés, erre figyelnek a szülők (okosan használja a gyerek, pl. ismeretlenek ne írjon, ne jelölje vissza, figyeljen rá hogy mit ír ki, mit lájkol, stb.).
- El kellett beszélgetni a gyerekekkel, még kicsit naivak – figyelmeztetni kell őket a veszélyekre.
- Félelem a szülőben a gyerek nethasználatával kapcsolatban: van egy gyerek, aki nem használhat netet, csak a szülő, de a szülő fél, hogy mi lesz, ha olyan eszközön jut a nethez, amit nem a szülő ad? Megnyugtató, hogy a suliban van erről szó!
- Rendőrök is tartottak oktatást az internet veszélyeiről – betörések, ilyesmi.

Internet-használat büntetésként vagy jutalomként előfordul?

- Általános: fontos büntetési eszköz, elveszik a gyerektől a telefont/tabletet, nem gépezhet, wifi jelszó módosítás, stb.

Mennyire tartják be a gyerekek ezeket a szabályokat?

- Általános: nehezen tartják meg a gyerekek a szabályokat.
- Folyamatos vita van a gyerekekkel arról, hogy először a leckét kell megcsinálni, utána lehet netezni.

Mik voltak az első gondolataik, amikor megtudták, hogy részt vehetnek a Hipersuli programban?

- Vegyes fogadtatás: részben egyértelműen pozitív fogadtatás, másrészt számos aggály és félelem merült fel, pl. a kontrollált használatával kapcsolatban illetve általános aggály, hogy bár új élményeket kap a tablettel a gyerek, de nehogy kimaradjon más fontosból emiatt: pl. játék a szabadban, kommunikáció, közösség, társasjáték, stb. Az egyensúly kérdése központi!
- Jó lesz!
- Jó lenne, ha általánossá válhatna ez a lehetőség, más osztályok és sulik is kapnának.
- Ez a jövő, jó, hogy ilyen lehetőséget kap a sulik.
- Így a gyerek tudja majd tanítani a szülőit – a szülő sem profi net-és tablethasználó ugyanis; jó, hogy professzionális, biztonságos környezetben sajátítja el az elektronikus eszközök használatát és a helyes nethasználatot, biztosított, hogy helyesen tanulja meg ezeket a dolgokat.
- Tanári szakértelemmel kapcsolatos kérdések merültek fel, elsősorban a kontrollált használat kapcsán.
- Kommunikációs készségek háttérbe szorulásával kapcsolatos kérdések merültek fel – magán az órán ne legyen majd kevesebb a kommunikáció és interakció a gyerekek között (ennek kapcsán: a családi kommunikációban is fontos megtalálni az egyensúlyt).
- Szókincs szűkülésétől való félelem: kommunikáció hiánya, élőbeszéd hiánya, sok rövidítés, személyes kontaktus fontossága – hogy befolyásolja mindezt a Hipersuli program.

Beszélgettek-e otthon a gyerekekkel a programról?

- Általános tapasztalat: büszkeség érzet van a gyerekekben. Több aspektus is felmerült a beszélgetések kapcsán.
- Pozitív izgalom, várakozás a szülőkben és a gyerekekben is.
- Előzetes pozitív attitűd.
- Pozitív attitűd a megkereséssel kapcsolatban is - Telenor részéről.
- Tanároknak nagy váltás, nagy kihívás.

Milyen plusz készségeket adhat a program? Mi fejlődhetnek jobban a gyerekek?

- Játékos tanulás, jobban leköti a figyelmüket.
- Megtanulják korán a tudatos és helyes nethasználatot.
- Megtanulják, hogy nem csak játszani lehet a kütyükön.

Milyen veszélyeket rejthet a program?

- Kézírás vs. gépelés: általános konszenzus, hogy a kettő egyensúlyára kell törekedni, hiszen mindkettőnek megvan a maga szerepe.
- Veszélyben a kézírás: kézírás mint személyiség tükör – fontos, hogy tudjon a kisgyerek kézzel szépen és helyesen írni.
- Viszont egyre fontosabb lesz a gépelés, így azt is meg kell tanulni.
- Az egészséges fejlődéshez fontos, hogy írást és gépelést is tanuljon - másféle finom motorikus készségeket fejleszt, egyensúly kell.
- Kommunikáció: fontos, hogy ne sérüljön a kommunikációs készség a sok eszközhasználat miatt.
- Viselkedés: szociális kompetenciák sérülhetnek a sok gép előtt ülés miatt, főleg a túlzott otthoni géphasználat, netezés miatt.
- Egyéb: tudnak-e majd vigyázni a tabletre?

Pedagógusok

Pedagógusok, létszám: 12 fő.

Eszközellátottság, internethasználat

- Mindenkinek van otthon internet, és rendszeresen használják is.
- Mindenkinek van otthon számítógép és saját okostelefon.
- Akinél van gyerek, annak van saját eszköze is.

Mivel töltik a legtöbb időt az interneten – mi a három legfontosabb dolog?

- Munka.
- Elektronikus napló.
- Levelezés.
- Információkeresés, tananyagok keresése, feladatok, javítókulcsok.
- Vázlatot a tanár a gyerekeknek emailen küldi át (középiskolások).
- Hírek olvasása.
- Kapcsolattartás (Skype).
- Felhő – adattárolás.
- Közösségi oldalak.
- Online vásárlásnál árak összehasonlítása.
- Utazásnál szálláskeresés.
- Biztosításkötés.
- Osztálykirándulás szervezése.

Vásárolt-e interneten az elmúlt 12 hónapban?

- 7 fő vásárolt online.

Az internetes vásárláskor bankkártyával fizetett már?

- Majdnem mindenki fizetett online.
- Aki nem vásárolt, ő tart az online vásárlástól, fizetéstől.
- 1-2 főnek volt negatív tapasztalata online vásárláskor (fiktív szállás → óvatosság).

Mire gondolt, amikor megtudta, hogy részt vehetnek a Hipersuli programban?

- *Általánosan inkább az aggályok domináltak az első gondolatok között, nem egyértelmű a pozitív fogadtatás.*
- Nehézségek lesznek – technikai problémák, gyerek hogyan fogja majd a kezében, a kicsi megérti-e, tudja-e használni, okoz-e fennakadást; de lehet, hogy visszafele sül el a dolog és a gyerek ügyesen használja majd, mert neki természetes a digitális közeg és eszközök.
- 5. osztályosok még picik: hogy fogják kezelni; technikai problémák: mi van, ha nem működik a gép, hogyan töltjük majd?
- A pedagógus hogyan fog boldogulni az új technikával: megtalálja-e a megfelelő programot az oktatáshoz, ki tudja-e úgy alakítani a tanórát, hogy hasznosan töltsék a tabletes időt, okos dolgokra tudják majd használni.
- Hagyományos tanítás unalmassá válhat a sok új inger mellett – ez nehézségeket okozhat majd hosszabb távon.

Hány éves kortól adnák oda a gyereknek?

- Egyöntetűen a 7. osztályt mondják, a hatosztályos gimnázium kezdésekor.
- Főlöszleges kicsi korban a kezükbe adni, hiszen ha megkapják, folyton azon játszanak (amúgy is otthon folyton tableteznak, játszanak a gépen).
- Nem tudnak szabályokhoz alkalmazkodni, nem tanulnak meg közösségben játszani, nem tanulja meg például, hogy hogyan viselje a vereséget pl. társasjátékban, mert nem társasozik sokkal hasznosabb, ha egymással tanulnak meg játszani, kommunikálni – ez pótolhatatlan lenne, ezért nem kéne a suliban is ilyen korán használni.
- Egészségügyi problémák: nem tesz jót a szemnek, szemüvegesek lesznek.

Milyen plusz készségeket jelenthet a program a gyerekeknek?

- Ha megtalálják az egyensúlyt a tabletes és hagyományos oktatás között, akkor érdekesebbé válik a tanulás a gyerekek számára, sok pluszt adhat majd.
- Megtanulja tudatosan, okosan használni a gépet és a netet – ez különösen jó, mivel sokan tapasztalják, hogy otthon erre kevesebb idő és energia jut; sok szülő ráhagyja a gyerekekre a sok játékot, s nem biztos, hogy foglalkozik a tudatos használat kérdéseivel.
- Képek és interakció – pl. művészettörténet, környezetismeret órához kísérletek → több ismeret, szélesebb és mélyebb ismeretek.
- Kreativitását fejlesztheti.

Milyen veszélyeket rejt?

- Mindent készen kap a gyerek.
- Nem fejlődik a képzelőereje.
- Nem aktív a tanórán, hanem csak néz.
- Élményt is elveszthet, ha mindent készen kap – kevesebbet tapasztal.
- Esetleg nem is érez igényt arra, hogy maga fedezze fel a dolgokat, hogy maga szerezze meg a tudást nehezebb úton.
- Kézírást nem szabad hagyni, hogy elveszen.
- Szociális kompetenciák: háttérbe szorulhat a csoportmunka, az együtt dolgozás (bár csoportmunkához is lehet a tabletet okosan használni).
- Szövegalkotási-, fogalmazási készség háttérbe szorul.
- Kommunikációs készség, szókincs gyengül.

- Elvont gondolatiság kialakulásának hiánya – fontos, hogy az elvontabb, komplex gondolkodásmód ki tudjon alakulni a gyereknél, de a tabletes rövid kérdések, egyszavas választ igénylő feladatok, készen kapott szövegek ezt veszélyeztethetik.

Milyen egyéb aggodalmaik vannak?

- Pedagógiai kérdések – milyen programok lesznek a tableten?
- Hogyan oktatnak majd a tablettel? ki fog segíteni?
- Lesz-e tananyag?
- Pedagógusoknak beszámolási kötelezettség lesz-e?
- El kell számolni minden tabletes perccel?
- Hogy látja majd a pedagógus azt, hogy mit csinálnak a gyerekek a gépen?
- A tanároknak is lesz saját tablet? mindenkinek?
- Fülhallgató kellene a gépekhez – a gyerekek tudjanak hallgatni hanganyagokat; nyelvoktatásban kellene, mert pl. ha differenciált oktatás van, más feladatokat csinálnak a gyerekek, mást hallgatnak; énekóra is jó lenne.
- Általános vélemény: lényeg, hogy a pedagógus felelőssége kiemelkedően fontos.
- Sok időt vesz majd el a pedagógustól.
- Kellene nagy feladat, applikáció-gyűjtemény, országos adatbázis a pedagógusoknak.

Többi diák, akik nem kapnak tabletet, hogy reagálnak majd?

- Kicsiknél irigység lehet – azt hiszik a többiek, hogy a tabletes osztályok egész nap csak játszanak tanulás helyett, és ezért irigyek lesznek.
- A nagyobbaknál nem gondolják, hogy ebből lenne probléma.

Törökbálint, Bálint Márton Általános Iskola és Középiskola

Diákok

9.a osztály, létszám: 13 fő.

IKT eszközök, internethasználat

- Mindenkinek van okostelefonja és saját gépe.
- Mindenki használt már tabletet.
- A diákok kétharmadának van tablete otthon.

Mivel töltöd el a legtöbb időt a neten?

- Legtöbben: Instagram, Facebook, Snapchat, Youtube.
- Tanuláshoz: Wikipédia, információ-keresés, prezentáció-készítés, fordítás - szinte nem is kell tankönyv.
- Nagyon rosszak a tankönyvek, ezért sok órán nem használják, hanem netes szövegeket olvasnak.
- Angolhoz – Duolingo, 5 perc angol.
- Levelezés – kapcsolattartás tanárokkal is.
- Sportoldalak, infókeresés, olvasás.

Korlátozás, tudatos nethasználatról beszélgetés a szülőkkel

- Nincs korlátozás, mert tudják a szülők, hogy a gyerekek értelmesen használják az internetet.
- Saját bevallásuk szerint sokat használják.
- A tudatos nethasználatról beszélgettek a szülőkkel: főleg adatvédelemmel és a Facebook használatával kapcsolatban.
- Kiseb korban jellemzőbb volt a szabályozás, mert a gyerekek nem tudják korlátozni magukat pl. játékban.

Büntetés, jutalom

- Büntetés: 3 diáknak vették már el a laptopját, telefonját, internet-hozzáférést (rossz jegyek, túl sok net).
- Jutalom: 7 diáknál volt már jutalmazás pl. újabb eszközzel.
- Többen megjegyzik, hogy a szülő azt hangsúlyozza, hogy ne a jutalomért tanuljon.

Mi volt az első gondolatod, amikor meghallottad, hogy részt vesztek a Hipersuli Programban?

„Oh my God!”

- Kíváncsiság: hogy és miként használják majd, milyen feladatok lesznek, stb.
- Úgyse kapjuk meg az ígért időre.
- Biztos jó lesz, főleg ha segíti, megkönnyíti a tanulást.
- 2 fő: félelmek is – pl.: vigyázni kell rá, mi lesz, ha leejti, leönti, egyebek.

Mit gondolsz, a többi iskolatársad hogy fog viszonyulni a helyzethez?

„Miért érdemlik ők meg jobban, mint más osztály? Miért nem a kitűnő tanulók kapják?”

- Már most előzetesen is megvan bőven az irigység, meg a konfliktus.
- Konfliktus: mi lesz azokon az órákon, ahol más osztályokkal összevonva vannak?

Mire lesz különösen jó a program?

- Egyszerűbb, könnyebb és gyorsabb lesz a tanulás.
- Esszéhez, fogalmazáshoz anyagot gyűjteni nagyon szuper lesz.
- Általánosan információ-gyűjtésre nagyon jó lesz.
- Matematika: koordináta rendszert rajzoló programot lehet használni.
- Fizika óra: kísérletek.
- Rajzóra: szobrok, galériák megtekintése.
- Inkább jövőre lesz fontos, amikor ténylegesen beindul a program, most már év vége felé nehezebb lenne ebbe beleszokni.

Jegyzetelés, tanulás tabletről

- Megoszlanak a vélemények a kézírás vs. tableten jegyzetelés kérdésben.
- Jegyzeteléshez kb. fele társaság gondolja nagyon hasznosnak.
- Van, aki szerint jobb leírva látni a fontos dolgokat, könnyebb úgy tanulni.
- Fiúk inkább szeretnék majd ezzel jegyzetelni, lányok maradnának a kézírásnál.
- Könnyebben olvasható írás.

Milyen előnyökkel jár a tabletes oktatás, milyen készséget fejleszt jobban?

- Gépelés.
- Időspórolás.
- Tablet könnyen használható, magadnál lehet mindig, kéznél van minden fontos információ.

Milyen hátrányokkal jár a tabletes oktatás?

- Kézírás esetleg sérül – bár ebben a korban már elég stabil, így nem veszélyezteti.
- Nehezebb lesz gépről tanulni – gépről nehezebben maradnak meg az infók.
- Monitor árt a szemnek – a tablet kapcsán fokozottan érvényesülhet ez.

Hány éves kortól adnál tabletet a gyerekeknek?

- Általános vélekedés, hogy gimnazistáknak adnák oda először, kisebbeknek nem.
- A kicsik jobban befolyásolhatók, jobban csak játékokra használnák – kevésbé érettek és tudatosak, nehezebben kontrollálják a nethasználatot és találják meg az egyensúlyt, nem olyan fejlett még az ítélőképességük.
- A mai gyerekek annyira beleszületnek a digitális környezetbe, otthon úgyis ebben nőnek fel, legalább a suliban ne használják. Helyette játszanak, fociznak, stb.
- Ha kisebb korban az iskolában is használnák a tabletet, akkor jobban elősegítenék a netfüggőséget.

- Fontos, hogy a gyerekek megtanuljanak és megszeressenek könyvet olvasni, szeressenek verseket olvasni, stb. – tabletes tanulással ez nehezebb lenne szerintük.
- Szociális kompetenciák – legyenek közös programok; ha találkoznak, ne telefonozzanak, hanem egymással beszélgessenek, legyenek együtt.

Mikor regisztráltál a Facebook-ra?

„A kicsik úgylis majd csak idősebben jönnek rá a dolog nyitjára, mint mi is!”

- Mindenki korábban regisztrált, mint lehetett volna.
- Utólag visszaolvasva nagyon rossznak tartják, ahogy korábban viselkedtek a Facebook-on.
- Sokan a játék miatt regisztráltak – a játék volt az elsődleges.
- Beszélgetésre alig használták, az inkább az MSN-en volt.
- Ma már máshogy látják a dolgokat, értelmesebbek és jobban átlátják a veszélyeit is – visszagondolva nem is értették a Facebook-ot, nem voltak képben a használatáról, értelméről, veszélyeiről, stb.
- Változó világ: a Facebook és a net is más volt régen, mások a gyerekek is már.

Szülők

9.a osztályosok szülei, létszám: 13 fő + osztályfőnök.

IKT eszközök, eszköz-és internethasználat

- Általános: „több eszköz, mint családtag”.
- Okosóra még kuriózum, csak egy családnál van.
- Minden van, és szinte mindenkinek van saját okostelefonja.

A gyerekeknek van saját telefonja, tabletje?

- Általános: minden családtagnak van saját telefonja és számítógépe is.

Saját eszközhasználat - mi az a három legfontosabb dolog, amire az internetet használják, mivel töltik a legtöbb időt az interneten?

- Munka.
- Kapcsolattartás.
- Telefonálás.
- Levelezés.
- Képküldés.
- Ügyintézés, vásárlás.
- Zenehallgatás.
- Filmnézés.
- „Mindenhez kell internet”.

Vásárolt-e Ön az elmúlt 12 hónapban az interneten?

- Mindenki vásárolt az elmúlt egy évben online.

Meg is adták a kártyaszámot?

- Két kivétellel mindenki igen.

Volt-e negatív élményük, visszaélés az interneten?

- Kb. 1/3-nak volt: pl. gyerekek email címe lett feltörve; bankkártya visszaélés.

Szabályozzák-e a gyerekek internet-és eszközhasználatát, illetve próbálják-e a tudatos internethasználatra nevelni őket?

- Alapvetően nincs korlátozás, mert a gyerekek vannak már elég értelmesek és érettek ahhoz, hogy tudatosan használják a netet és maguk osszák be az idejüket.
- Általános iskolában még volt időkorlát, de amikor lett saját gépe és nagyobb lett, nehezebb lett volna korlátozni, a nagyobb gyerek kevésbé osztja meg a szülővel, hogy mit csinál.

- A korlátozásnak azért sincs értelme, mert tanuláshoz is sokat kell használniuk.
- Inkább szabályok vannak, mint korlátozás.
- A gyerekeknek a net és a gép olyan általános és természetes körülmény, mint pl. a fűtés.
- A tudatos netezésre kell tanítani – beszélni a dolgokról, megbeszélni esetleges élményeket, amit neten talál a gyerek.
- A szülőnek az alapokat és az értékrendet kell megtanítani.
- Egyensúly megtartása – legyen más szabadidős elfoglaltság is, ne csak netezés, gépezés.
- Szülői példa fontossága.
- Korlátozás, ha mégis: időkorlát, vásárlási korlát, szűrőprogramok.
- Jegyekhez van kötve.
- Egyéb:
  - a gyerek kizárja őket a kibertérből, pl. szülő előtt rejtett fiókok,
  - a gyerek tanítja a szülőt.

Jutalmazásként vagy büntetésként használják-e a netet/eszközöket?

- Büntetésként is, de inkább jutalomként - motivációként – használják.
- Büntetésre példák: telefont elvették, nethasználatot korlátozták.
- Korlátozás: van, aki központilag lekapcsolja a netet este.
- Egyik sem: nincs értelme, már kinőttek a gyerekek abból, hogy büntetésként vagy jutalomként használható legyen.
- A motiváció a kulcsszó – a jutalom/büntetés fogalomkörét már kinőttek.

Mi volt az első gondolata, amikor meghallotta, hogy részt vehetnek a Hipersuli programban?

- Általános: „Milyen szerencse!”, „Hű, de szuper!”, „De jó lehetőség!”
- Háttérbe és lemaradásba kerülök a gyerek tudásával szemben.
- Környezetvédelmi szempont – papírspórolás.
- Aggodalom, hogy van-e rá elég tartalom, tananyag.

Mitől tartanak a programmal kapcsolatban? Vélemények a programról:

- *Általános félelem: mi lesz a tabletes oktatás után? Mi van, ha nem lesz tartós, s a hagyományos oktatás ezután már unalmassá válik? Fokozatos legyen a tablethasználat és mellette egyensúlyban maradjon a hagyományos oktatás is! Főleg az érettségi kapcsán merülnek fel ezek a félelmek.*
- Mennyire veszik majd vajon tényleg figyelembe a program eredményeit a Telenornál vagy az oktatási döntéshozók – tényleg lesznek-e hosszú távú előnyei a programnak?
- Kézírás veszélyeztetetté válik?
- Pedagógusok szerepe – bírni fogják a leterhelést és lépést tudnak majd tartani?

Pedagógusok

Tanári fókuszcsoport 1., létszám: 7 fő.

IKT eszközök, internet-hozzáférés

- Internet mindenkinek van.
- Nagyobb gyerekeknek saját eszközeik is vannak.

Vásárolt online az elmúlt 12 hónapban?

- Szinte mindenki szokott ritkán vagy gyakrabban vásárolni, de van, aki tart tőle.

Meg szokta adni a bankkártya számát?

- Igen – főleg olyan esetben, amikor más módon nem lehet fizetni online.

Volt már rossz tapasztalata internetes vásárláskor?

- Nem volt példa ilyenre.

Mire használják leginkább az internetet?

- Munka, órára készülés.
- Filmnézés.
- Hírek olvasása.
- Facebook chat.
- Kapcsolattartás (diákokkal is).
- Vásárlás.
- Levelezés.
- 5 főnek van Facebook fiókja, ebből egy fő nem használja.

Mi volt az első gondolata, amikor megtudta, hogy a Hipersuli programban részt vehet?

- Erre nem lesz idő (szinte mindenki ezt mondja).
- Nem kérdés, hogy ez a jövő és ez a jó, de sok a bizonytalanság.
- Kellene egy készen kapott tananyag, amit lehet használni a tabletekhez.

Felmerült gondolatok a „szabad” beszélgetés során:

- A tablet-használat környezetvédelmi aspektusa mindenképp fontos.
- Differenciáláshoz, szintfelméréshez hasznos lenne.
- Annak, akit nehéz hagyományos módon motiválni, jó lehetőség.
- Most is van szinte mindenkinek okostelefonja, mégsem használják tanulásra.
- Eddig ettől tiltani kellett.
- A gyerek jobban ismeri ezeket az eszközöket, mint a pedagógus, így hátrányban lesznek.
- Rengeteg idő a tanárnak, amit nem tud honnan elvenni.
- A gyerekeknek már így gondot okoz, hogy koncentráljanak, kitartóak legyenek, és ezek a modern eszközök pont a gyors, könnyű megoldásokat támogatják.
- A szövegértés fejlesztése nehezebb feladat egy ilyen eszközön való olvasás során.
- Nem lesz-e unalmas ezek után a hagyományos oktatás.
- Egyes szülők ellenzik az ilyen eszközök használatát, így viszont rá lesznek kényszerítve.
- Idegrendszerükre hogy hat vajon majd? nem lesznek-e agresszívak, türelmetlenek?
- Kézírási képesség, íráskép biztosan romlik majd.
- Nincsenek megalapozott kutatások a hosszú távú hatásokról.

Tanári fókuszcsoport 2., létszám: 6 fő.

IKT eszközök használata, internet-hozzáférés

- Internet-hozzáférése mindenkinek van.
- Szinte mindenkinél a családban van saját IKT eszköz.

Interneten vásárolt az elmúlt 12 hónapban?

- 4 fő vásárolt interneten.
- 2 fő még nem vásárolt az interneten.

Internetes vásárláskor fizetett már bankkártyával?

- 3 fő fizetett már bankkártyával.

Volt-e már rossz tapasztalata internetes vásárláskor?

- Nem volt még senkinek.

Internetezéskor mivel töltik a legtöbb időt?

- Órára készülés, dolgozat összeállítása.
- Információk keresése.
- Kapcsolattartás.
- Tananyagok letöltése.
- E-napló, iskolai adminisztráció.
- Könyvek letöltése.

- o Filmek letöltése, filmnézés, akár tanórán is.
- o Vásárlás, ár-összehasonlítás.
- o Hírek.

Mire gondolt, amikor először meghallotta, hogy részt vehetnek a Hipersuli programban?

- o Jó lehetőség, mert amúgy is nehéz a gyerekeket „leválasztani a készülékükről”, és így lehet majd legálisan használni.
- o Sok új lehetőséget jelent az oktatásban, változatos lesz.
- o Növelni fogja az iskola presztízsét.
- o Plusz munkát jelent majd, továbbképzéseket.

Milyen előnyük vagy hátrányuk származik majd a gyerekeknek a programból?

- o Kézírás: csúnyán írnak már most is, s ezt rontja tovább ez a program, egyre kevesebbet írnak kézzel.
- o Nem használnak nyomtatott dolgokat (pl. szótár).
- o A gyerekek általában nagyon türelmetlenek, nem tudnak várni, odafigyelni, mindent készen kapnak.
- o Meg kell tanulniuk a hiteles információkat megtalálni, és kiszűrni a hiteltelen adatokat.
- o Manapság egyre kevesebb tudás van a „fejünkben”, mert mindent tárol az internet, nem kell megjegyeznünk semmit.
- o A helyesírás-ellenőrző programok miatt nem tanulnak meg helyesen írni.
- o motiváltabbak lesznek a gyerekek – de ezt fenn kell tartani bennük.
- o Ki kell venni a „jót” a tabletes oktatásból, és szintetizálni a hagyományos oktatással.
- o Később sokszor fognak vizsgázni számítógépen, jó, hogy erre már most elkezdhetnek készülni.

Hány éves kortól adnának tabletet először gyerek kezébe?

- o Van olyan gyerek, aki már 2 évesen fejlesztő játékot játszik.
- o Első osztályos korúaknak van manómatek, manóangol.
- o Ha megmutatja, koordinálja a szülő és a pedagógus, akkor jó dolgokra lehet használni, és azt tanulja meg, később is megfelelően fogja használni.
- o Gyerekek fejlődésénél fontos, hogy ne csak közelre (a monitort) nézzen, hanem a távolba is, szabadban legyen.
- o Pici gyerekeknél az arányokat fontos betartani – szabad levegő, mozgás fontos, hogy előtérbe kerüljön.

Mellékletek

Diákokkal folytatott fókuszcsoport vezérfonala

1. Bemutatkozás
  - a. név és hobby
2. Ismerkedős játék (jobbra el balra el)
  - a. Van-e testévre
  - b. Jár-e edzésre
  - c. Szereti-e a számítógépes játékokat
  - d. Van-e telefonja / tabletje
3. Névjegykártya-egyénilag (20perc)
  - a. Otthon milyen eszközök vannak (laptop, PC, tablet, okostelefon)
  - b. Milyen rendszeresen használod a netet

- c. Milyen eszközökön / Hol?
  - d. Mire használod
  - e. Hány órát használja naponta
  - f. Van-e szabályozva az eszközhasználat, hogyan: mikor, mennyit, ki szól bele?
  - g. Mi a 3 leggyakrabban megnyitott app vagy program
  - h. Használod-e tanulásra – milyen témában
  - i. Mi leszek, ha nagy leszek, Mire fogom használni felnőtt koromban
4. Beszélgetés asztalnál (15 perc) flipchart - Mindenki mondjon egy-két szót!
- a. Mi jut eszedbe a tabletről?
  - b. Mit gondoltál, mire jó/mire való egy tablet?
  - c. Barátaid többsége mire használja a netet?
  - d. Mit szólnak (éreztetek, gondolatok) a program hallatán?
  - e. Szerintetek mit éreznek, akik nem vesznek részt benne? Hogy viszonyulnak hozzáatok?
5. Használati utasítás-együtt flipchart (10 perc)
- a. Hány éves kortól
  - b. Nagyon jó/ajánlom, mert...(előnyök)
  - c. Vigyázz vele/veszélyes, mert...(hátrányok)
  - d. Mire kell figyelni

Szülőikkel folytatott fókuszcsoport vezérfonala

1. Bemutatkozás
2. IKTV eszközök otthon
  - a. Mióta van okostelefon (felnőtteknek)
  - b. hány laptop + PC
  - c. Van-e tablet? Hány db?
  - d. Van-e okosóra
  - e. Gyerekeknek van-e külön okostelefon
  - f. Gyerekeknek van-e külön laptop / tablet
3. Saját hozzáállás internethez
  - a. Mire használja?
  - b. Vásárol-e az interneten?
  - c. Megadja-e a bankkártya számát?
  - d. Milyen veszélyeket rejt az internet?
4. Hogyan kezelik otthon a gyerek IKT eszköz használatát?
  - a. Vannak-e szabályok?
  - b. Jutalom-e az eszközhasználat, vagy alapjog?
  - c. Lehet-e büntetni eszközmegvonással a gyereket?
  - d. Betartják-e a gyerekek az otthoni szabályokat?
5. Mit gondol a Telenor Hipersuli programjáról?
  - a. Mi volt az első gondolata, mikor meghallotta?
  - b. Beszéltek-e otthon egymás között erről a párjával / gyerekekkel?
  - c. Milyen pluszt adhat egy gyereknek egy ilyen lehetőség?
  - d. Milyen veszélyeket rejt?

Tanárokkal folytatott fókuszcsoport vezérfonala

1. Bemutatkozás
2. IKTV eszközök otthon
  - a. Mióta van okostelefon (felnőtteknek)
  - b. hány laptop + PC
  - c. Van-e tablet? Hány db?
  - d. Van-e okosóra
  - e. Gyereknek van-e külön okostelefon
  - f. Gyereknek van-e külön laptop / tablet
3. Saját hozzáállás internethez
  - a. Mire használja?
  - b. Vásárol-e az interneten?
  - c. Megadja-e a bankkártya számát?
  - d. Milyen veszélyeket rejt az internet?
4. Mit gondol a Telenor Hipersuli programjáról?
  - a. Mi volt az első gondolata, mikor meghallotta?
  - b. Beszéltek-e a többiekkel egymás között erről?
  - c. Milyen pluszt adhat egy gyereknek egy ilyen lehetőség?
  - d. Milyen pluszt adhat pedagógiailag egy ilyen lehetőség?
  - e. Milyen veszélyeket rejt? Mitől tart a legjobban?
  - f. Ha van saját gyereke, akkor tabletes, vagy nem tabletes osztályba íratná?
  - g. Fog-e konfliktusokat okozni a program azokkal a gyerekekkel szemben, akik nem kapnak tabletet?
  - h. Ön hányadikosoknak adna először tabletet tanulási céllal?

Diákok kérdőíve

Melyik osztályt kezdted a 2015/2016-os tanévben?

1.   2.   3.   4.   5.   6.   7.   8.   9.   10.   11.   12.

Hipersuli program

Hogy tetszik a tablet, milyenek találsz? Többet is bejelölhetsz!

gyors
könnyen kezelhető
hasznos
élvezetes vele tanulni

Büszkeséggel tölt el, hogy részt veszel a Hipersuli programban, és van tableted?

igen
nem különösebben
nem

Mennyire vártad már a tabletes órákat?

nagyon vártam
elégé
nem vártam annyira

Melyik állítás igaz a tabletes tanórákra?

- izgalmas
- a tablet eltereli a figyelmem
- változatos
- játékos
- azóta jobban érdekel a tantárgy is
- egyéb:

Szívesebben készülsz a tabletes órákra, mint a többire?

- igen
- nem

Melyik állításokkal értesz egyet az alábbiak közül? Többet is bejelölhetsz!

- várom, mert a szüleim/testvéreim már rendszeresen tableteznek
- örülök, mert szerintem több lesz a játék a tanulásban
- örülök, mert szerintem több lesz a kép és videó a tanulásban
- attól félek, hogy irigyek lesznek ránk azok, akiknek nincs tabletük

Te magadtól mire használnád legszívesebben a tabletet? Egyet válassz ki az alábbiakból!

- játékra
- tanulásra
- kapcsolattartásra
- internetezésre

Mit vársz a Hipersuli programtól? Többet is bejelölhetsz!

- izgalmas tanórákat
- játékokat
- megtanulom, hogy kell okosan használni az internetet
- javulnak az eredményeim
- egyéb:

Biztonságos internethasználat

Tapasztalatod szerint mennyire lehet veszélyes az internet használata? Osztályozz 1-től 4-ig aszerint, hogy mennyire tartod veszélyesnek! Az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem veszélyes, a 4-es pedig azt, hogy nagyon veszélyes!

1   2   3   4
NT/NV

Veled megtörtént már valamelyik az alábbiak közül? Ha igen, melyik? Többet is bejelölhetsz!

- fenyegetés, zaklatás
- csúfolás, megszegyenítés
- idegenek közeledése rosszindulattal
- adatlopás
- felnőtteknek való tartalmak, oldalak

vírusok
kéretlen üzenetek
nem fordult elő semelyik

Az alábbiak közül melyekről hallottál már?

adatvédelem
biztonságos jelszavak
netikett
vírusvédelem

Internetelési szokások

Naponta átlagosan hány órát internetezel?

legfeljebb 1 órát
1-3 óra
3-5 óra
egész nap be van kapcsolva a net valamelyik eszközömon
nem internetezem minden nap
NT/NV

Van-e otthon szabály az internetezésre vonatkozóan?

igen
nem

Van, hogy a szüleid büntetésből eltiltanak az internettől vagy az eszközeidről?

igen, eszközöktől eltiltás van
igen, internettől való eltiltás van
mindkettő szokott lenni
egyik sem

Milyen gyakran használod az internetet tanuláshoz?

1   2   3   4   NT/NV soha

Hogyan használod tanuláshoz a netet? (Többet is megjelölhetsz!)

információt keresek
képeket, videókat keresek
érdekel, mások hogyan oldják meg ugyanazt a feladatot/hasonló feladatot
megkérdezek osztálytársat/másokat chaten/levélben
együtt készülünk fel a többiekkel (pl. skype-on, chaten átbeszéljük)
egyéb:

Milyen gyakran játszol a neten?

1   2   3   4   NT/NV soha

Milyen típusú online játékokat szoktál játszani? Többet is bejelölhetsz!

Nem játszom online játékokat
háborús játékok
logikai játékok

stratégiai játékok
szerepjátékok
ügyességi játékok
fejlesztő-, tanulást segítő játékok
egyéb:

Milyen gyakran használsz üzenetküldő, chat-programokat? (pl. Viber, Whatsapp, Hangouts, Facebook)

1   2   3   4   NT/NV soha

Milyen gyakran látogatsz közösségi oldalakat? (pl. Facebook, Flickr, Instagram, Picasa, Snapchat, Twitter)

1   2   3   4   NT/NV soha

Melyik közösségi oldalakon vagy regisztrálva?

Egyiken sem
Facebook
Instagram
Twitter
Snapchat
Tumblr
Flickr
Egyéb

Milyen tevékenységeket végzel ezeken? (a 3 legjellemzőbbet jelöld be)

lájkolás
chat
fényképek, videók megosztása
kommentelés
szövegek megosztása
játék
nem vagyok fent ilyen oldalakon
nem végzek semmilyen aktív tevékenységet

Online/offline időtöltés

Milyen gyakran olvasnak a szüleid újságot, könyvet?

1   2   3   4   NT/NV soha

Szoktál együtt internetezni szüleiddel?

igen
nem

Ha igen, mire használjátok a netet?

tanulás, olvasás
videók nézése
mesék nézése
játék

közösségi oldalak böngészése
kapcsolattartás rokonokkal, barátokkal (Skype, stb.)
egyéb:

Mennyi időt töltötök együtt hetente szüleiddel úgy, hogy nem internettel, számítógéppel, telefontal vagy más eszközzel kapcsolatos tevékenységet végeztek (beszélgetés, sport, kirándulás, kikapcsolódás, szórakozás, stb.)?

Havonta néhány ilyen alkalom van
Hetente többször szoktunk közös programokat csinálni
Minden nap vannak ilyen netmentes közös programok
NT/NV

Eszközellátottság

Milyen saját (amiket csak te használasz) eszközeid vannak az alábbiak közül? Többet is bejelölhetsz!

Asztali számítógép
Okostelefon
Hagyományos mobiltelefon
Tablet
Laptop
Elektronikus olvasó
Okostévé
Játékkonzol
Okosóra
Egyéb:

Demográfia

Jelöld be a nemedet!

fiú
lány

Hány éves vagy?

Hány testvéred van?

Testvéreid idősebbek vagy fiatalabbak nálad?

idősebb(ek)
fiatalabb(ak)
van(nak) fiatalabb(ak) és idősebb(ek) is
nincs testvérem

Együtt élnek a szüleid?

igen
nem

Szülők kérdőíve

Melyik osztályt kezdi a Hipersuli programban részt vevő gyermeke a 2015/2016-os tanévben?

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

Hipersuli program

Hogy tetszik Önnek a tablet? Mely állításokkal ért egyet?

gyors
könnyű használni
hasznos
igényes kivitelű
megbízható
felhasználóbarát

Hogy látja, mennyire élvezi a gyereke a tabletes tanulást?

nagyon élvezi
élvezi
nincs különbség a hagyományos módszerhez képest

Ön szerint jó hatással lesz a gyereke tanulmányaira, osztályzataira a tablet oktatásban való használata? Osztályozzon 4 fokú skálán, ahol az 1-es azt jelenti, hogy rossz hatással lesz, a 4-es pedig azt, hogy nagyon jó hatással lesz!

1   2   3   4
NT/NV

Az alábbi állítások közül melyekkel ért egyet a Hipersuli programmal kapcsolatban? Osztályozzon 4-es skálán az egyetértés mértéke szerint!

- motiváló lesz a gyermekem számára a tablethasználat
- megtanulja, hogy az internet tanulásra is használható
- a játék alternatívája lesz az a játszva tanulás
- amúgy nem lenne pénzünk tabletre, de így lehet a gyerekeknek
- jobb eséllyel indul az életben, hogyha hamar megtanulja az ilyen eszközök használatát

Az alábbi félelmek közül reálisnak tartja-e valamelyiket? Osztályozzon 4-es skálán az egyetértés mértéke szerint!

- e nélkül is már túl sok időt tölt a telefonnal, internettel
- nem ellenőrizhető, hogy mit csinál a tableten
- a „hagyományos” tanulási eszközök, módszerek háttérbe szorulnak
- az íráskészség fejlődésének rovására mehet, ha nem kell kézzel írnia
- függőséget okozhat

Biztonságos internethasználat

Megítélése szerint összességében mennyire lehet veszélyes az internet használata?

Osztályozzon 4 fokú skálán, ahol az 1-es azt jelenti, hogy nem veszélyes, a 4-es pedig azt, hogy nagyon veszélyes!

1   2   3   4
NT/NV

Gyermekével szoktak otthon beszélgetni ezekről a potenciális veszélyekről?

igen
nem

Tudomása szerint gyermekével megtörtént már valamelyik az alábbiak közül? Többet is megjelölhet!

- fenyegetés, zaklatás
- csúfolás, megszégyenítés
- adatlopás
- vírusok
- kéretlen üzenetek
- egyéb:
- nem fordult elő semelyik

Otthoni szabályok

Ön szerint mennyire motiválható a gyermeke tanulásra a tablethasználattal?

- nagyon
- eléggé
- alig
- egyáltalán nem

Van-e otthon szabály a gyerek(ek) internetezésre vonatkozóan?

- igen
- nem

Milyen gyakran okoz nehézséget, vitát a szabályokat betartatása?

- rendszeresen
- alkalmanként
- ritkán
- soha
- NT/NV

Online és offline időtöltés

Milyen gyakran olvas újságot, könyvet?

- 1   2   3   4   NT/NV soha

Szokott együtt internetezni gyermekével?

- igen
- nem

Ha igen, mit csinálnak olyankor?

- tanulás, olvasás
- videók nézése
- mesék nézése
- játék
- közösségi oldalak böngészése
- egyéb:

Mennyi időt töltenek együtt hetente gyermekükkel/gyermekeikkel úgy, hogy nem internettel, számítógéppel, telefonnal vagy más eszközzel kapcsolatos tevékenységet végeznek (beszélgetés, sport, kirándulás, kikapcsolódás, szórakozás, stb.)?

Havonta néhány ilyen alkalom van
Hetente többször szoktunk közös „technológia mentes” programokat csinálni
Minden nap vannak ilyen netmentes programok
NT/NV

Eszközellátottság

Milyen saját (csak általa használt) eszközei vannak gyermekének az alábbiak közül? (Többet is bejelölhet!)

Asztali számítógép
Okostelefon
Hagyományos mobiltelefon
Tablet
Laptop
E-könyv olvasó
Okostévé
Játékkonzol
Okosóra
Egyéb:

Internetelési szokások

Naponta átlagosan hány órát internetezik Ön összesen?

legfeljebb 1 órát
1-3 óra
3-5 óra
egész nap be van kapcsolva a net valamelyik eszközömön
nem internetezem minden nap
NT/NV

Milyen gyakran szokott interneten vásárolni?

rendszeresen
alkalmanként
ritkán
soha
NT/NV

Közösségi oldalak használata

Melyik közösségi oldalakon van Ön regisztrálva?

Egyiken sem
Facebook
Instagram
Twitter
Snapchat
Tumblr
Flickr
Egyéb

Demográfia

Jelölje be a nemét:

férfi

nő

Melyik évben született?

Hány gyermeke van?

Családi státusza

házas

elvált

élettársi kapcsolatban él

hajadon/nőtlen

Tanárok kérdőíve

Melyik osztály(ok)ban használja Ön a tabletet a Hipersuli program keretében a 2015/2016-os tanévben? (Többet is bejelölhet!)

1.   2.   3.   4.   5.   6.   7.   8.   9.   10.   11.   12.

És mely tantárgyanknál? Többet is bejelölhet!

magyar nyelv és irodalom

matematika

természetismeret

környezetismeret

angol/német/francia

történelem

kémia

fizika

földrajz

egyéb:

Hipersuli program

Hogy tetszik Önnek a tablet? Mely állításokkal ért egyet? Kérem, osztályozzon 4-es skálán, ahol az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem ért egyet, a 4-es pedig azt, hogy teljes mértékben egyetért!

kissé idegen és szokatlan

könnyű használni

hasznos

igényes kivitelű

idegenkedem tőle

felhasználóbarát

Mennyire használja szívesen a tabletet az órákon?

nagyon szívesen használom

szívesen használom

inkább nem használnám

egyáltalán nem használom szívesen

Örül a lehetőségnek, hogy részt vehet a programban?

igen

nem
NT/NV

Tapasztalata szerint motiváltabbak a szokásosnál a diákok a tabletes tanórákon?

igen, jelentősen
igen, de nem sokkal
nem
még nem lehet megállapítani

Vannak aggodalmi/fenntartásai a tablet oktatásban való használatával kapcsolatban? Kérem, osztályozzon aszerint, hogy ezek mennyire súlyosak jelenleg! Az 1-es azt jelenti, hogy aggódik miatta, a 4-es azt jelenti, hogy nagyon aggódik miatta!

1   2   3   4
NT/NV

Az alábbiak közül mely állításokkal ért egyet és melyikkel nem? Jelölje, hogy egyetért vagy nem ért egyet az állítással!

nehéz lesz a gyerekeket rávenni, hogy a tabletet tanulásra használják
a csoportok között irigység jelenhet meg
örülök neki, hogy kipróbálhatom magam egy új terepen
a tablet miatt könnyebb a játékos/vizuális elemek bevonása a tanításba
a szülők nem örülnek, hogy a gyerekük nem hagyományos módon tanulnak
nehéz lesz tananyagot digitális tananyagot találni
plusz munkát jelent, hogy a tablettel kell tanítani
tartok tőle, hogy lesznek technikai akadályok, nehézségek
valószínűleg motiváló lesz a diákok számára, hogy egy játékos/divatos eszközt használhatnak
romlik a gyerekek íráskészsége
fegyelmezési nehézségeink lehetnek

Tananyagok

A tanórákra való felkészülés folyamán korábban milyen gyakran tájékozódott/gyűjtött anyagot az interneten?

rendszeresen
alkalmanként
ritkán
soha
NT/NV

A digitális tananyaggal és az internetes forrás-gyűjtéssel kapcsolatban értékelje 1-től 4-ig az alábbi állításokat aszerint, hogy mennyire ért egyet velük! Az 1-es azt jelenti, hogy egyáltalán nem ért egyet, a 4-es pedig azt, hogy teljes mértékben egyet ért!

nehéz kiválasztani a hiteles információkat az interneten
azt se tudja az ember, hogyan kezdje a keresést, olyan sok az információ
kevés a digitális tananyag

Biztonságos internethasználat

Egyetért-e azzal, hogy az internethasználat veszélyeket rejt magában?

- igen
- nem
- NT/NV

Önnel megtörtént már valamelyik az alábbiak közül? Többet is megjelölhet!

- fenyegetés, zaklatás
- csúfolás, megszégyenítés
- adatokkal való csalás
- vírusok
- fizetéskor történő visszaélések
- kéretlen üzenetek
- nem fordult elő semelyik

Eszközellátottság

Az alábbiak közül milyen eszközökkel rendelkezik Ön? (Többet is bejelölhet!)

- Asztali számítógép
- Okostelefon
- Tablet
- Laptop
- Ekönyv olvasó
- Okostévé
- Egyéb:

A Hipersuli program előtt használt-e már tabletet?

- igen
- nem

Internetezési szokások, online-offline időtöltés

Naponta átlagosan hány órát internetezik Ön összesen?

- legfeljebb 1 órát
- 1-3 óra
- 3-5 óra
- egész nap be van kapcsolva a net valamelyik eszközömön
- nem internetezem minden nap
- NT/NV

Milyen gyakran szokott interneten vásárolni?

- rendszeresen
- alkalmanként
- ritkán
- soha
- NT/NV

Melyik közösségi oldalakon van Ön regisztrálva?

- Egyiken sem

Facebook
Instagram
Twitter
Snapchat
Tumblr
Flickr
Egyéb

Milyen gyakran olvas újságot, könyvet?

1   2   3   4   NT/NV soha

Demográfia

Jelölje be a nemét:

férfi

nő

Melyik évben született?